

## 1. ZAGADNIENIA OGÓLNE

1. AUGUSTYN, Aneta: Po świecie kłodzkich Żydów // Gazeta Wyborcza-Wrocław. – 2008, nr 21  
*W ramach projektu Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego powstał „Przewodnik po świecie kłodzkich Żydów”.*
2. BAUMAN, Zygmunt: Nowoczesność i Zagłada / przekład Tomasz Kunz. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2009. – 455 s.  
*Rozważania nad przyczynami rozwoju zbrodni i systemów totalitarnych w społeczeństwie z punktu widzenia socjologii.*
3. DUDA, Sebastian: Tożsamość pełna strachu i poszarpana pamięć // Przegląd Powszechny. – 2009, nr 6(1054), s. 11-15  
*Współczesna tożsamość Żydów polskich.*
4. GONCZARSKA, Miriam: Polska Żydówka : meandry współczesnej tożsamości // Przegląd Powszechny. – 2009, nr 6(1054), s. 49-59
5. HARASZKIEWICZ-NIEWCZAS, Małgorzata: Wizerunek Żyda we współczesnych mediach // Media, Kultura, Społeczeństwo. - 2007, nr 1, s. 85-94
6. JUDAICA on line // Nowe Książki. – 2008, nr 2  
*Nowa kolekcja „Literatura jidysz” dostępna w Cyfrowej Bibliotece Narodowej.*
7. KAŹMIERSKA, Kaja: Powrót do miejsca urodzenia : między pamięcią biograficzną a zbiorową // Kronika miasta Łodzi. – 2009, nr 2(46), s. 81-84  
*Pamięć o zagładzie wśród ocalałych Żydów – ujęcie socjologiczne.*
8. KRAJEWSKI, Stanisław: Wyznaczniki tożsamości żydowskiej w Polsce // Przegląd Powszechny. – 2009, nr 6(1054), s. 38-48
9. ORWID, Maria: Trauma. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2009. – 139 s.  
*Geneza i przebieg traumy, trauma Holokaustu.*
10. ROŹEK, Michał: Z narodowej mitologii // Dziennik Polski dodatek. – 2008, nr 10  
*Mit Esterki, który tradycja stworzyła na potrzebę wyjaśnienia życzliwości Kazimierza Wielkiego wobec Żydów.*
11. TRZEBA uczyć tolerancji : z Anną Janiną Klozą rozmawia Alicja Zielińska // Kurier Poranny. – 2008, nr 28  
*Rozmowa z nauczycielką polskiego nominowaną do nagrody im. Ireny Sendlerowej.*
12. TWORUSCHKA, Monika: Judaizm / [tł. z niem. Katarzyna Malik]. – Warszawa : Agora, 2009. – 224 s. – (Religie Świata ; 1)
13. WEISS, Szewach: My Żydzi : między Izraelem a diasporą. – Kraków ; Budapeszt : Austeria, 2009. – 181 s.  
*Zbiór tekstów byłego ambasadora Izraela w Polsce, ukazujących zbieżności między polskością a tradycją żydowską, między Polską a Izraelem.*
14. ŻYD, wróg Boga : z antropologiem kultury, prof. Joanną Tokarską-Bakir, rozmawiają Sebastian Duda i Jarosław Makowski // Przegląd Powszechny. – 2009, nr 6(1054), s. 16-25

## 2. HISTORIA

### 2.1. ZAGADNIENIA OGÓLNE

15. BORKOWSKI, Maciej: Śladami Żydów : Dolny Śląsk, Opolszczyzna, Ziemia Lubuska / Andrzej Kirmiel, Tamara Włodarczyk. – Warszawa : Muzeum Historii Żydów Polskich, 2008. – 160 s.
16. CZECZOT, Katarzyna: Poza zasadą polskości. – Rec.: Bohater, spisek, śmierć : wykłady żydowskie / Maria Janion. – Warszawa, 2009 // Midrasz. – 2009, nr 6(146)
796. CZYŻNIEWSKI, Tomasz: Ślady zielonogórskich Żydów // Gazeta Lubuska dodatek Tygodnik Zielonogórski. – 2008, nr 22
18. HALKOWSKI, Henryk: Żydowski Kraków : legendy i ludzie. – Kraków ; Budapeszt : Austeria, 2009. – 362 s.
19. KARGOL, Anna: Loża "Solidarność" i Zakon B'nei B'rith : z dziejów parawolnomularstwa żydowskiego na ziemiach polskich // Przegląd Historyczny. - 2008, z. 2, s. 249-275

20. LEGENDY o krwi : rozmowa z udziałem Haliny Bortnowskiej-Dąbrowskiej, Doroty Krawczyńskiej i Joanny Tokarskiej-Bakir // Midrasz. – 2009, nr 6(146), s. 24-30  
*Rozmowa o książce Joanny Tokarskiej-Bakir, „Legendy o krwi : antropologia przesądu”.*
21. ŁUKUŚ, Elżbieta: O niedzickich Żydach // Prace Pienińskie. - 2007, t. 17, s. 290-293
22. REJ, Kamil: "Myśl Żydowska" (1916-1918) - pismo lubelskiej inteligencji // Res Historica. - 2007, t. 25, s. 59-83
23. SABAK, Joanna: Z dziejów gminy żydowskiej // Kurier Szczeciński. – 2008, nr 5  
*Gmina żydowska w Mirosławcu na Pomorzu Zachodnim, rabinem był Akiba Eger.*
24. SZALBIERZ, Mariusz: Cylinder na pogrzebie starego Mosesa // Tygodnik Nowy Ziemia Piłska. – 2008, nr 3  
*Żydzi w Łobżenicy (woj. wielkopolskie).*
25. SZAPIRO, Paweł: Cylinder warszawskiego Żyda i sobotnie świece : rzecz o żydowskim stroju (II) // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 5(447), s. 20-23
26. SZYBA, Anna: Wszystko co najważniejsze. – Rec.: Najtrudniej jest spotkać Lilit : opowieści chasydzkich kobiet / Anka Grupińska.- Kraków ; Budapeszt, 2008 Midrasz. – 2009, nr 6(146), s. 4-6
27. ŚWIĄDEK, Magdalena: Portrety okuniewskich Żydów // Lokalna Sulejówek. – 2008, nr 6  
*Okuniew, wieś w woj. mazowieckim.*
28. WALASZCZYK, Anna: Tajemniczy świat chasydów : ruch, który przetrwał Holocaust // Kronika miasta Łodzi. – 2009, nr 2(46), s. 95-107
29. WIŚNICKI, Michał: My Stetl Chorzele // Tygodnik Ostrołęcki-Ostrołęka. – 2008, nr 6  
*Chorzele, miasto w woj. mazowieckim.*
30. WÓYCICKA, Zofia: Przerwana żałoba : polskie spory wokół pamięci nazistowskich obozów koncentracyjnych i zagłady 1944-1950. – Warszawa : Trio, 2009. – 415 s.  
*Proces formowania się polskiej pamięci zbiorowej, kształtowanie sposobów pamięci i upamiętnienia nazistowskich obozów koncentracyjnych i zagłady w Polsce.*

## 2.2. DO ROKU 1918

31. BEKKER, Josif: Nazajutrz po pogromie / z ros. przeł. Szymon Rudnicki // Midrasz. – 2009, nr 6(146), s. 34-39  
*Relacja świadka pogromu w Siedlcach we wrześniu 1906 roku.*
32. CHASYDYDYZM i jego mistyczne źródła : o książce Rachel Eliot rozmawiają Jan Doktor, Michał Galas, Piotr Paziński i Maciej Tomal // Midrasz. – 2009, nr 6(146), s. 9-14  
*„Mistyczne źródła chasydyzmu”, Kraków 2009.*
33. HARASZKIEWICZ, Małgorzata: „My byliśmy Żydzi z Sieradza...” społeczność żydowska w Sieradzu do czasów II wojny światowej. Dzieje Żydów sieradzkich od średniowiecza do roku 1918 // Szkolne Wieści. – 2009, nr 3-4(102/103), s. 20-23
34. JAGIELSKI, Jan: Dzielnica żydowska // Karta. – 2009, nr 58  
*Dzielnica żydowska w Warszawie w latach 1914-1918 w fotografiach Willy'ego Römera.*
35. KAZUSEK, Szymon: Handel miast województwa sandomierskiego z Krakowem w drugiej połowie XVII wieku // Między Wisłą a Pilicą. - 2007, t. 8, s. 69-84
36. LUSEK, Joanna: Stowarzyszenia, związki i organizacje żydowskie w Bytomiu na przełomie XIX i XX wieku // Zaranie Śląskie. - 2005, nr 10, s. 37-70
37. NOWAK, Michał Kazimierz: Żydzi wodzisławscy w czasach I Rzeczypospolitej : epizod kalwiński i początki osadnictwa żydowskiego w Wodzisławiu // Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach. – 2007, t. 23, s. 209-233
38. RUDNICKI, Szymon: Pogrom siedlecki // Midrasz. – 2009, nr 6(146), s. 31-33  
*Pogrom w Siedlcach we wrześniu 1906 roku.*

39. SOBCZAK, Mieczysław: Postawa polityczna Żydów w zaborze rosyjskim na przełomie XIX i XX wieku w świetle analizy ruchu narodowodemokratycznego i demokratyczno-postępowego // *Nauki Humanistyczne*. - 2007, nr 11, s. 97-115
40. SOBCZAK, Mieczysław: Problem żydowski w Galicji u schyłku XIX i w początkach XX wieku w interpretacji zwolenników asymilacji i narodowych demokratów (do roku 1907) // *Nauki Humanistyczne*. - 2007, nr 11, s. 116-135
41. WIĄZOWSKA, Elżbieta: Żydzi obojga narodów. – Rec.: Żydzi w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII wieku : genealogia nowoczesności / Gerson David Hundert. – Warszawa , 2007 // *Mówią Wieki*. – 2008, nr 1, s. 59

### 2.3. OKRES MIĘDZYWOJENNY

42. CZECH, Mirosław: We krwi mają nienawiść do chrześcijaństwa // *Gazeta Wyborcza*. – 2008, nr 28, s. 23-24  
*Kościół wobec Żydów w Polsce międzywojennej.*
43. GONTAREK, Alicja: Żydzi Mińska Mazowieckiego w czasie wojny polsko-bolszewickiej 1920 roku / Alicja Gontarek. // *Rocznik Mińskomazowiecki*. - 2007, z. 15, s. 53-62
44. GRIMSTAD, Knut Andreas: Polscy intelektualiści żydowskiego pochodzenia w kulturze popularnej okresu międzywojennego / z ang. przeł. Monika Kulińska // *Midrasz*. – 2009, nr 4(144), s. 31-39
45. HÜBNER, Piotr: Numerus nullus // *Forum Akademickie*. – 2008, nr 1  
*Zasada numerus nullus, całkowitego wyeliminowania Żydów, postulowana na polskich uczelniach w latach trzydziestych XX wieku.*
46. JANICKA, Elżbieta: Inwentarze gmin żydowskich z terenu centralnej i zachodniej Polski w okresie międzywojennym (1918-1939). Cz. 1 / [oprac.] Tomasz Kawski. // *Kwartalnik Historii Kultury Materialnej*. - 2008, nr 1, s. 65-90
47. KIZILOV, Mikhail: Modernizacja i dejudaicacja karaimejskiej gminy w międzywojennej Polsce // *Kwartalnik Historii Żydów*. – 2009, nr 2(230), s. 162-174
48. KRZYWICKI, Ludwik: Ekscesy antyżydowskie na polskich uczelniach w latach trzydziestych XX w. – Warszawa : Towarzystwo Wydawnicze i Literackie, 2009. – 151 s.
49. KURKIEWICZ, Michał: Twarze żydokomuny / Monika Plutecka // *Nowe Państwo*. - 2008, nr 2, s. 57-60
50. MAJCHER, Edyta: Rzemieślnicy żydowscy w cechach w województwie kieleckim w dwudziestoleciu międzywojennym // *Między Wisłą a Pilicą*. - 2007, t. 8, s. 133-146
51. ROMANOWSKI, Gustaw: Bezpowrotna Łódź : odbudowywanie pamięci // *Kronika miasta Łodzi*. – 2009, nr 2(46), s. 20-30  
*Żydowscy przedstawiciele środowisk twórczych.*
52. RUDNICKI, Szymon: Dokumenty kontrwywiadu o pogromie brzeskim 13 maja 1937 roku // *Kwartalnik Historii Żydów*. – 2009, nr 2(230), s. 221-234
53. SADOWSKA, Edyta: Mniejszość żydowska w II Rzeczypospolitej : zarys problemu / Zdzisław Cutter. // *Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Res Publicae*. - 2007, t. 2. s. 273-293
54. TANIKOWSKI, Artur: Kroke, nie Schindlerstadt! – Rec.: Świat przed katastrofą : Żydzi krakowscy w dwudziestoleciu międzywojennym = A world before a catastrophe : Krakow's Jews between the wars. – Kraków, 2007 // *Nowe Książki*. – 2008, nr 1, s. 23-24
55. URBANIAK, Robert: Nie tylko Żydzi : łódzka prasa prawicowa wobec problematyki mniejszości narodowych w latach 1918-1933 // *Rocznik Łódzki*. - 2007, s. 63-87
56. URBAŃSKI, Krzysztof: Władze państwowe wobec gmin żydowskich w okresie międzywojennym // *Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach*. - 2007, s. 193-208
57. WÓJTOWICZ, Norbert: Żydowski Niezależny Zakon "Synów Przymierza" (B'nei B'rith) w Polsce podczas kampanii antymasońskiej 1938 roku // *Almanach Historyczny*. - 2007, t. 9, s. 143-158
58. ZAKRZEWSKI, Witold: Świat zaklęty w listach. – Rec.: Autoportret rodziny X : fragment żydowskiej Warszawy lat międzywojennych / Marcin Kula, 2007 // *Przegląd Humanistyczny*. - 2008, nr 4, s. 139-143

59. ŻYCIE kresowe : rozmowa z Tadeuszem Olszańskim / [rozm.] Agnieszka Zagner // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 6(448), s. 18-20  
*Żydzi w Stanisławowie w okresie międzywojennym.*

## 2.4. II WOJNA ŚWIATOWA

60. BARCZYŃSKI, Jacek: Ni szpadli, ni Żydów // Dziennik Wschodni Lublin. – 2008, nr 39, s. 3  
*Archiwalne dokumenty świadczące o wydarzeniach bezpośrednio poprzedzających likwidację getta w Chełmie.*
61. CHROŚCICKI, Zbigniew: Został tylko kłębek nici // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 19  
*Wywózka parczewskich Żydów do Treblinki.*
62. CZERWIAKOWSKA, Ewa: Głos z otchłani // Karta. – 2009, nr 59, s. 100-103  
*Richard Glazar, uciekinier z obozu w Treblince.*
63. CZUBKOWSKA, Sylwia: Strażniczka z Majdanka odpowie za swoje zbrodnie // Polska. – 2008, nr 26  
*IPN ma dowody potwierdzające winę Erny Wallisch, zbrodniarki z Majdanka.*
64. DOBRONSKI, Adam: Międzynarodowa konferencja "Źródła do dziejów Judenratów w okupowanej Polsce", Bielefeld, 27-28 czerwca 2007 r. // Biuletyn Historii Pogranicza. - 2007, nr 8, s. 156-158
65. DOLARY skupuję, koty przechowuję / rozm. Anna Bikont // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 40  
*Rozmowa z Barbarą Engelking-Boni, psychologiem, badaczką Holocaustu, kierownikiem Centrum Badań nad Zagładą IFiS PAN.*
66. GLISZCZYŃSKA, Aleksandra: prawo a Holocaust : wokół kłamstwa oświęcimskiego // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 4(446), s. 16-18
67. GÓRCZYŃSKA-PRZYBYŁOWICZ, Bożena: Prześladowania i zagłada Żydów pod rządami nazistów w Kraju Warty // Przegląd Zachodni. – 2009, nr 2(331), s. 77-89
68. JABŁOŃSKI, Rafał: Honor i bandytyzm : przez pół wieku władza kryła morderców // Życie Warszawy. – 2008, nr 16  
*Pogromy Żydów w latach czterdziestych XX w. w Polsce.*
69. MINISZEWSKI, Mirosław: Filozoficzne ramy koncepcyjne Holocaustu jako mechanizmu ekstremalnego wykluczenia // Administracja Publiczna. - 2007, nr 2, s. 210-217
70. POCZĄTKI okupacji w Łodzi : niepublikowane relacje łodzian w Archiwum Ringelbluma / zebrał i oprac. Mateusz Sidor // Kronika miasta Łodzi. =- 2009, nr 2(46), s. 139-148
71. RESZKA, Paweł P.: Kto zabił rodzinę Lernerów? // Gazeta Wyborcza-Lublin. – 2008, nr 18  
*Historia mordu rodziny żydowskiej w październiku 1943 r. na Podlasiu, o której dowiedziano się dzięki filmowi zrealizowanemu przez wnuka ofiary.*
72. SEKTA, Jan: Zagłada Żydów leckich (gizyckich) w czasie II wojny światowej // Masovia. - 2007, t. 10, s. 27-36
73. SOKOLSKA, Hanna: Niechciane śledztwo? : 64. rocznica okrutnego mordu w Koniuchach // Nasz Dziennik. – 2008, nr 28, s. 24-26  
*Koniuchy, wieś na Wileńszczyźnie (obecnie Kaniukai, Litwa).*
74. SULATYCKI, Zbigniew: Okrutny mord dokonany na polskiej wsi Koniuchy // Niedziela Tygodnik Katolicki. – 2008, nr 7, s. 34  
*W styczniu 1944 r. partyzancki oddział, w którego szeregach byli m.in. Żydzi, dokonał pacyfikacji wsi Koniuchy.*
75. SZAROTA, Tomasz: Dziwnie przemilczana książka. – Rec.: Utajone miasto : Żydzi po aryjskiej stronie Warszawy (1940-1945) / Gunnar S. Paulsson. - Kraków, 2007 // Więź. - 2008, nr 9, s. 166-169
76. WOŹNICKA, Kamila: Pamiętać o Treblince // Tygodnik Siedlecki. – 2008, nr 7

### 2.4.1. GETTO WARSZAWSKIE

77. EDELMAN, Marek: Miłość w getcie / [oprac.] Paula Sawicka. // Zeszyty Literackie. - 2008, nr 2, s. 5-10

78. OPOCZYŃSKI, Percec: Reportaże z warszawskiego getta / przekł., red. nauk. i wprowadzenie Monika Polit. – Warszawa : Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów : Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, 2009. – 200 s.

#### 2.4.2. GETTO ŁÓDZKIE

79. GRONCZEWSKA, Anna: Bezcenny zbiór na aukcji // *Gazeta Wyborcza-Łódź*. – 2008, nr 36  
*Listy, znaczki, kartki pocztowe z łódzkiego getta na aukcji w Düsseldorfie*.
80. GRONCZEWSKA, Anna: Łódź nie kupi unikatowej kolekcji z łódzkiego getta // *Polska Dziennik Łódzki*. – 2008, nr 35
81. KEMPA, Andrzej: Zamach na polską inteligencję : dziennikarze w łódzkim getcie // *Kronika miasta Łodzi*. – 2009, nr 2(46), s.31-38
82. KROPIWNICKI, Jerzy: Łódź pamięta : 65. rocznica likwidacji Litzmannstadt Ghetto // *Kronika miasta Łodzi*. – 2009, nr 2(46), s. 9-19  
*Wykład prezydenta Łodzi inaugurujący program edukacyjny „Dialog”*.
83. MIKOSZ, Joanna: Milczące świadectwo : dzieci w Litzmannstadt Ghetto // *Kronika miasta Łodzi*. – 2009, nr 2(46), s. 71-78
84. MIKOSZ, Joanna: Pozory normalności – prasa i ogłoszenia : źródła historyczne do badań nad dziejami dzielnicy żydowskiej / Piotr Fąka // *Kronika miasta Łodzi*. – 2009, nr 2(46), s. 49-58
85. MIKOSZ, Joanna: Zagłada elity : naukowcy i pedagodzy ofiarami Litzmannstadt Ghetto / Piotr Fąka // *Kronika miasta Łodzi*. – 2009, nr 2(46), s. 39-43
86. PODOLSKA, Joanna: Kolekcja z getta nie dla Łodzi // *Gazeta Wyborcza-Łódź*. – 2008, nr 35  
*Listy, znaczki, dokumenty z łódzkiego getta na aukcji w Düsseldorfie*.
87. SIDOR, Mateusz: Niezwykłe odkrycie : „Nasza Gazetka” – pismo sierocińca Litzmannstadt Ghetto // // *Kronika miasta Łodzi*. – 2009, nr 2(46), s. 195-202
88. ŻRÓDLAK, Wojciech: Kurczące się granice : sprawie planu getta // *Kronika miasta Łodzi*. – 2009, nr 2(46), s. 85-92
89. ŻRÓDLAK, Wojciech: Tramwaj w getcie : elektrische Strassenbahn Ghetto // *Kronika miasta Łodzi*. – 2009, nr 2(46), s. 59-70

#### 2.4.3. WOKÓŁ ZBRODNI W JEDWABNEM

90. FORECKI, Piotr: Spór o Jedwabne : analiza debaty publicznej.- Poznań : Wydawnictwo Naukowe Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2008. – 142 s.
91. LEVIN, Icchak: Przemówienie Icchaka Levina pod pomnikiem w Jedwabnem w dniu 10 lipca 2007 roku / [oprac.] Jan Jerzy Milewski. // *Biuletyn Historii Pogranicza*. - 2007, nr 8, s. 111-113

#### 2.4.4. WSPOMNIENIA

92. ERLICKI, Michał Seweryn: Byłem w łódzkim getcie : wspomnienia z czasów grozy // *Kronika miasta Łodzi*. – 2009, nr 2(46), s. 227-236
93. FEDERBUSCH-OPHIR, Anna: Z Galicji do Galilei : dzieje mojego życia. – Warszawa : Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, 2009. – 198 s. – (Wspomnienia, Relacje, Dzienniki ; 19)
94. GLAZAR, Richard: Przeżyć Treblinkę / z niem. przeł. Ewa Czerniakowska // *Karta*. – 2009, nr 59, s. 68-99
95. JAKUBOWSKA, Paulina: Nikt nie widział więcej śmierci niż ja... // *Super Express*. – 2010, nr 9, s. 12-13  
*Wspomnienia Henryka Mandelbauma, który jako członek Sonderkomando obsługiwał krematoria obozu Auschwitz*.
96. KALISKI, Bartosz: Przeżyć w Litzmannstadt. – Rec.: Notatnik / Szmul Rozensztajn ; przekł., red. nauk. i wprowadzenie Monika Polit, oprac. przypisów Julian Baranowski, Monika Polit, Ewa Wiatr. - Warszawa , 2008 // *Midrasz*. – 2009, nr 5(145), s. 3-4

97. STARZYCKA, M. Magdalena: Sześćdziesiąt lat później : wyrzuty ciężkiego sumienia. – Rec.: Świadectwo skazanych na śmierć – sześćdziesiąt lat później / Pia Cristina Garde - Wołowiec, 2009 ) // Kronika miasta Łodzi. – 2009, nr 2(46), s. 264-268
98. WISZNIEWICZ, Joanna: A jednak czasem miewam sny : historia pewnej samotności. – [Wyd. 2 popr.]. – Wołowiec : Czarne, 2009. – 134 s.  
*Wspomnienia ocalonego z getta warszawskiego.*
99. KRUPA, Bartłomiej: Wspomnienia obozowe jako specyficzna odmiana pisarstwa historycznego. – Kraków : Universitas, 2006. – Rec.: BURYŁA Sławomir // Pamiętnik Literacki. - 2008, z. 2, s. 249-255
100. ŻRÓDLAK, Wojciech: Za drutami pamięci : świadectwo Abrahama Kajzera.- Rec.: Za drutami śmierci. / Abraham Kajzer– Wałbrzych, 2008 // Kronika miasta Łodzi. – 2009, nr 2(46), s. 259-263

#### 2.4.5. „SPRAWIEDLIWI WŚRÓD NARODÓW ŚWIATA”

101. BOGUSZ, Przemysław: Otwock miastem Sprawiedliwych // Rzeczpospolita. - 2008, nr 24  
*Siostra Gertruda Stanisława Marciniak, przełożona Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety w Otwocku.*
102. BOŻKO, Magdalena: Ratowali Żydów przed śmiercią // Dziennik Wschodni. – 2008, nr 29  
*Medale wręczono pośmiertnie pięciu rodzinom z Lubelszczyzny.*
103. LUDZIE aniołowie : wręczono medale Sprawiedliwi wśród Narodów Świata // Polska Kurier Lubelski. – 2008, nr 29
104. OSŁONIĘTA habitem : otwocka elżbietanka wśród Sprawiedliwych // Gość Niedzielny. – 2008, nr 3, s. III  
*Siostra Gertruda Stanisława Marciniak.*
105. MARCHLEWICZ, Zbigniew: Matka Gertruda wśród Sprawiedliwych // Idziemy. - 2008, nr 3  
*S. Gertruda Stanisława Marciniak, elżbietanka z Otwocka.*
106. RATOWALI Żydów Sprawiedliwi wśród Narodów Świata // Trybuna. – 2008, nr 29  
*Ambasador Izraela w Polsce wręczył pięć medali w Lublinie.*
107. SPRAWIEDLIWY z Sydonówki // Kurier Poranny. – 2008, nr 33  
*Zbigniew Huzarski uhonorowany medalem za ukrywanie trzech Żydów.*
108. SZLACHETKA, Małgorzata: Dobrzy, źli i aniołowie / Paweł P. Reszka // Gazeta Wyborcza-Lublin. - 2008, nr 29  
*Pięć rodzin z Lubelszczyzny uhonorowano pośmiertnie medalem.*

#### 2.4.6. POMOC I RATUNEK

109. BRZOZOWSKI, Stanisław: Dziękuję za uratowanie babci Dawida // Gazeta Olsztyńska. – 2008, nr 39  
*Irena Wallulewicz z Olsztyna razem z mamą w czasie wojny uratowała Goldę Buszkaniec, po latach spotkały się w Nowym Jorku.*
110. BUDZYŃSKA, Natalia: Gross zapomniał o Kowalskich // Przewodnik Katolicki.- 2008, nr 4  
*Przykłady ratowania Żydów przez Polaków a oskarżenia o antysemityzm zawarte w książce J.T. Grossa „Strach”.*
111. GOŁĄB, Marcin: Życie za życie // Nasz Dziennik. Dodatek Historyczny IPN. – 2008, nr 20, s. 1-5  
*Świadectwa pomocy udzielanej Żydom przez Polaków.*
112. JAKUBOWSKA, Paulina: Jestem Żydem. Polacy uratowali mi życie // Super Express. – 2008, nr 23, s. 10-11  
*Abraham Segal ocalony przez Annę i Antoniego Skrobaczów.*
113. KUŹNIK, Grażyna: Zapomniany bohater // polska. – 2008, nr 25  
*Henryk Sławik (1894-1944), dziennikarz, poseł do Sejmu Śląskiego, ocalił ponad pięć tysięcy Żydów.*
114. PIROGOWICZ, Krystyna: Co się stało z Raulem Wallenbergiem? : losy zaginionego dyplomaty w świetle najnowszych badań // Zapiski Historyczne. - 2008, z. 1, s. 83-95
115. POMOC Żydom wymagała bohaterstwa : z dr. Sławomirem Radoniem, naczelnym dyrektorem Archiwów Państwowych, rozmawia Jacek Dytkowski // Nasz Dziennik. – 2008, nr 37

116. PRAŚKIEWICZ, Szczepan T.: Antysemityzm w Polsce to przesąd i zabobon // Nasz Dziennik. -2008, nr 41  
*Oswald Rufeisen, późniejszy o. Daniel Rufeisen, Żyd z Żywiecczyny, uratowany przez siostry zmartwychwstanki z klasztoru w Mirze.*
117. ROMEK, nasz brat : pamięć o sprawiedliwych przetrwała nie tylko na zdjęciach // Dziennik polski. – 2008, nr 23  
*„Sprawiedliwi wśród Narodów Świata – pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w Małopolsce w latach 1939-1945”, wystawa na krakowskim rynku zorganizowana przez rzeszowski oddział IPN.*
118. SEKRETARSKA, Anna M.: Życie za życie // Gazeta Polska. – 2008, nr 3, s. 29  
*Pomoc ludności żydowskiej udzielana przez Polaków.*
119. SZPYTMA, Mateusz: The risk of survival : the rescue of the Jews by the Poles and the tragic consequences for the Ulma family from Markowa. – Warszawa ; Kraków : Institute of National Remembrance Commission of the Prosecution of Crimes against the Polish Nation, 2009. – 115 s. – (Whoever Saves a Life... ; vol. 3)
120. ŚWIERDZEWSKA, Irena: Na ratunek // Idziemy. – 2008, nr 5  
*Pomoc udzielana żydowskim dzieciom w Zakładzie Wychowawczym „Promyk” w Otwocku. Matka Gertruda Stanisława Marciniak, elżbietanka prowadząca ośrodek, została pośmiertnie odznaczona medalem Sprawiedliwi wśród Narodów Świata.*
121. ZA pomoc Żydom płacili często śmiercią : rozmowa z dr Elżbietą Rączy z rzeszowskiego IPN, współautorką wystawy “Sprawiedliwi wśród Narodów Świata. Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w Małopolsce w latach 1939-1945”) / rozm. Piotr Samolewicz // Nowiny Gazeta Codzienna. – 2008, nr 26
122. ZIELIŃSKA, Alicja: Bo tak trzeba było // Kurier Poranny. – 2008, nr 33, s. 4-5  
*Zbigniew Huzarski z Sydonówki (dawne woj. tarnopolskie, obecnie Ukraina )ukrywał grupę Żydów.*

## 2.5. PO ROKU 1945

123. EBERHARDT, Grzegorz: Konkret kontra zaklinanie. - Rec.: .: Po Zagładzie : stosunki polsko-żydowskie 1944-1947 / Marek Jan Chodakiewicz. – Warszawa , 2008 // Tygodnik Solidarność. – 2008, nr 4, s. 30
124. GROSS jak Doda! / rozm. Tomasz Sommer // Najwyższy Czas. – 2008, nr 3, s. VII-VIII  
*Wywiad z Markiem Janem Chodakiewiczem, autorem książki „Po Zagładzie”.*
125. GROSS używa Żydów jako wymówki : z Markiem Janem Chodakiewiczem rozmawia Tomasz Sakiewicz // Gazeta Polska.- 2008, nr 3  
*Rozmowa z autorem książki „Po Zagładzie. Stosunki polsko-żydowskie 1944-1947”.*
126. JAKUBOWSKI, Szymon: Pogrom, do którego nie doszło // Super Nowości. - 2008, nr 18  
*Rozruchy antyżydowskie w Rzeszowie w 1945 roku.*
127. KRASUCKI, Eryk: Antyżydowski tumult w Szczecinie latem 1946 roku // Gazeta Wyborcza-Szczecin. - 2008, r 27
128. MACHCEWICZ, Paweł: Gabinet historycznych osobliwości : dlaczego IPN angażuje pieniądze i autorytet instytucji publicznej w lansowanie „Po Zagładzie” Marka Chodakiewicza – książki tak jednostronnej, pełniej błędów i manipulacji? // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 15
129. NOWAK, Ziemowit: Musicie poznać swoją historię // Gazeta Wyborcza-Kielce. – 2008, nr 15  
*Promocja książki Marka J. Chodakiewicza „Po zagładzie. Stosunki polsko- żydowskie”.*
130. RESZKA, Paweł P.: Gdy życie ludzkie straciło wartość // Gazeta Wyborcza-Lublin. – 2008, nr 14  
*Napaści na Żydów na Lubelszczyźnie od lata 1944 r. do jesieni 1946 roku.*
131. SZAYNOK, Bożena: Głupia sprawa / Dariusz Libionka. - Rec.: Po Zagładzie : stosunki polsko-żydowskie 1944-1947 / Marek Jan Chodakiewicz. – Warszawa , 2008 // Tygodnik Powszechny. – 2008, nr 5, s. 22-23
132. WIECZOREK, Paweł: Udział Żydów w życiu gospodarczym Wałbrzycha 1945-1968 // Kwartalnik Historii Żydów. – 2009, nr nr 2(230), s. 206-220

## 2.6. ROK 1968

133. BURYŁA, Sławomir: Panorama żydowskich losów. – Rec.: Życie przecięte : opowieści pokolenia Marca / Joanna Wiszniewicz. - Wołowiec, 2008 // Znak. - 2008, nr 9, s. 137-141
134. JÓŹWIĄK, Krzysztof: Marzec '68 na zdjęciach i we wspomnieniach // Polska. - 2008, nr 42  
*W 40. rocznicę Marca '68.*
135. KOWALCZYK, Zbigniew: Studenci, trzymajcie się! : opowieść uczestnika strajku na Politechnice Warszawskiej // Życie Warszawy. – 2008, nr 25
136. KRUPIŃSKI, Piotr: Ferrari i walizka z książkami.- - Rec.: Dworzec Gdański : historia niedokończona / Henryk Dasko. - Kraków, 2008 // Pogranicza. - 2008, nr 3, s. 111-113
137. KRZEMIŃSKI, Adam: Furie polskie // Polityka. – 2008, nr 6, s. 70-72  
*Wpływ Adama Michnika na pokolenie Marca '68 – esej.*
138. MARZEC 68 : referaty z sesji na Uniwersytecie Warszawskim w 1981 roku. – Warszawa : Otwarta Rzeczpospolita Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii, [2008]. – 192 s.
139. MARZEC 1968 w dokumentach MSW. T. 2. Cz. 1 : Kronika wydarzeń / red. nauk i wstęp Franciszek Dąbrowski, Piotr Gontarczyk, Paweł Tomasiak. – Warszawa : IPNKŚZpNP, 2009. – 910 s. – (Dokumenty / Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu ; t. 32)
140. SĘCZYK, Waldemar: Marzec '68 w publicystyce PRL : studium z dziejów propagandy. – Wałbrzych : Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Angelusa Silesiusa, 2009. – 337 s.
141. SKALSKA, Agnieszka: Obraz wroga w antysemickich rysunkach prasowych Marca '68. – Warszawa : Narodowe Centrum Kultury, 2007. – Rec.: MAZUR Mariusz // Dzieje Najnowsze. – 2009, nr 2, s. 229-237
142. SOBÓR-ŚWIDERSKA, Anna: Inwigilacja polityków pochodzenia żydowskiego przez Służbę Bezpieczeństwa przed i po Marcu 1968 roku // Studia Historyczne. - 2008, z. 2, s. 185-206
143. TLI się w nas antysemityzm : rozmowa z prof. Jerzym Eislerem, historykiem, dyrektorem oddziału warszawskiego Instytutu Pamięci Narodowej / rozm. Krzysztof Różycki // Tygodnik Angora. – 2008, nr 2, s. 10-12  
*Reperkusje Marca '68.*
144. TROJANOWICZ, Zofia: Jedna poznańska historia dedykowana wszystkim byłym - obecnym - przyszłym członkom komisji dyscyplinarnych // Roczniki Humanistyczne. - 2007, z. 1., s. 315-331  
*Korespondencja i orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej do spraw Studentów Uniwersytetu w Poznaniu dotyczące aresztowania W. Panasa w marcu 1968 roku.*

## 2.7. WSPÓLCZESNOŚĆ

145. AGACIAK, Anna: Kraków oddał hołd ofiarom Holocaustu // Polska Gazeta Krakowska. – 2008, nr 23  
*Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holocaustu.*
146. APELUJĄ do krakowskiej prokuratury // Dziennik Polski. – 2008, nr 16  
*Członkowie Komitetu Helsińskiego zaapelowali do krakowskiej prokuratury o zaniechanie postępowania w sprawie, czy książka J.T. Grossa „Strach” może być pomówieniem narodu polskiego.*
147. CHCEMY pokazać, jak żyli ludzie dawnego Kalisza : o planach utworzenia Muzeum Historii Kaliskich Żydów rozmawiamy z ks. pastorem Andrzejem Banerem / rozm. Bożena Szal-Truszkowska // Ziemia Kaliska. – 2008, nr 3
148. KAPŁAN w naukowym kostiumie : rozmowa z Januszem Kurtyką, prezesem IPN / rozm. Ewa Łosińska // Dziennik Polski. – 2008, nr 19  
*O książce Marka Chodakiewicza „Po Zagładzie” i Jana T. Grossa „Strach”.*
149. KNAP, Włodzimierz: Kto pomawia naród polski : czy wobec autora książki można stosować Kodeks karny // Dziennik Polski. – 2008, nr 14  
*Postępowanie prokuratorskie w związku z książką J.T. Grossa „Strach”.*
150. LICZĘ na samooczyszczenie Polaków : rozmowa z Janem T. Grossem / rozm. Piotr Zychowicz // Rzeczpospolita. – 2008, nr 9  
*Pretekstem do rozmowy z autorem było wydanie w Polsce książki „Strach”.*

151. LUDZI należy rozliczać indywidualnie : rozmowa z Markiem Chodakiewiczem / rozm. Piotr Zychowicz // Rzeczpospolita. – 2008, nr 9  
*Autor książki „Po Zagładzie” nie zgadza się z tezami Jana T. Grossa zawartymi w publikacji „Strach”.*
152. MAJEWSKI, Jerzy S.: Ogień i lód Holocaustu // Gazeta Wyborcza-Stołeczna. – 2008, nr 24  
*Międzynarodowy Dzień Pamięci o Holokauście – uroczystości pod pomnikiem Bohaterów Getta.*
153. MARTENKA, Henryk: Szatańskie wersety // Tygodnik Angora. – 2008, nr 3  
*Postępowanie prokuratorskie w związku z książką J.T. Grossa „Strach”.*
154. NIE budzić demonów antypolskości. List kardynała Stanisława Dziwisza do prezesa wydawnictwa Znak Henryka Woźniakowskiego // Dziennik Polski. – 2008, nr 13  
*W związku z wydaniem książki „Strach”.*
155. OLECHNO, Piotr: Stolica uczci ofiary Zagłady // Polska. – 2008, nr 19  
*Międzynarodowy Dzień Pamięci o Holokauście.*
156. REAKCJA przekłutego balona : rozmowa z prof. Ludwikiem Stommą, antropologiem kultury, wykładowcą paryskiej Sorbony // Trybuna. – 2008, nr 19  
*Rozmowa dotyczy reakcji społecznej na książkę J.T. Grossa „Strach”.*
157. SADECKI, Jerzy: Musimy pamiętać o Holokauście // Rzeczpospolita. – 2008, nr 23, s. A9  
*Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu.*
158. SAFJAN, Marek: Historia na wokandzie // Newsweek Polska. – 2008, nr 4, s. 26  
*Felieton prawnika oceniający pomysł wszczęcia postępowania prokuratorskiego w związku z publikacją „Strachu” J.T. Grossa.*
159. SATAŁA, Marian: Centrum Badań Holocaustu na UJ // Polska Gazeta Krakowska. – 2008, nr 14  
*Otwarcie Centrum na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ.*
160. SIEDLECKA, Ewa: Co można zrobić ze „Strachem” // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 16  
*Postępowanie prokuratorskie w związku z książką J.T. Grossa „Strach”.*
161. SIEDLECKA, Ewa: „Strach” nie znieważa / Jarosław Sidorowicz // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 36  
*Prokuratura odmówiła ścigania Jana Tomasa Grossa za książkę „Strach”.*
162. SPRAWA sumienia : rozmowa z Martyną Rusiniak, doktorantką Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, autorką książki „Obóz Zagłady Treblinka II w pamięci społecznej 1943-1989” / rozm. Krzysztof Mazur // Tygodnik Siedlecki. – 2008, nr 6
163. STRACH nie znieważa : nie będzie śledztwa w sprawie książki Jana T. Grossa Pt. „Strach”. Prokuratorzy uznali, że jej autor nie znieważał narodu polskiego // Metro. – 2008, nr 1267
164. STRZEBOŃSKA, Magdalena: „Strach” poza podejrzeniem : nie będzie śledztwa w sprawie książki Jana Tomasa Grossa // Dziennik Polski. -2008, nr 36
165. SZCZEPANIUK, Maciej: Przedmioty opowiedzą o getcie // Rzeczpospolita. – 2008, nr 22  
*Muzeum Historii Żydów Polskich.*
166. SZER, Henryk: 66. rocznica Powstania w Getcie – tak samo i inaczej 19 IV 1943 – 19 IV 2009 // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 5(447), s. 24-27
167. 65. Rocznicą likwidacji przez Niemców Getta-Litzmannstadt // Bunt młodych duchem. – 2009, nr3(49), s. 30
168. UJ będzie badał Holocaust // Gazeta Wyborcza-Kraków. – 2008, nr 15  
*Otwarcie Centrum Badań Holocaustu.*
169. URZYKOWSKI, Tomasz: Zginie tylko czterech // Gazeta Wyborcza-Stołeczna.- 2008, nr 10  
*Projekty obchodów 65. rocznicy powstania w getcie warszawskim.*
170. WIŚLICKI, Tomasz: Katolickim wydawcom nie może być wszystko jedno // Rzeczpospolita. – 2008, nr 19  
*Wydawnictwo Znak wydało książkę J.T. Grossa „Strach”.*

171. WOJTCZUK, Michał: Ćwierć miliarda na Muzeum Historii Żydów Polskich // Gazeta Wyborcza-Stołeczna. - 2008, nr 31
172. WRÓŃSKI, Paweł: Gross w Kielcach // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 19  
*Promocja książki J.T. Grossa „Strach” w Kielcach.*
173. ZAMBROWSKI, Antoni: Wojna niechwalebna // Gazeta Polska. – 2008, nr 6, s. 19  
*Spotkanie J.T. Grossa z czytelnikami książki „Strach” w Warszawie.*

### 2.7.1. SPOŁECZNOŚĆ ŻYDOWSKA WE WSPÓŁCZESNEJ POLSCE

174. DUBROWSKA, Magdalena: Jestem Polką, mówię po romsku // Gazeta Wyborcza. - 2008, nr 9  
*„Jestem Polką, jestem Polakiem”, kampania Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich, której celem jest zwrócenie uwagi na istnienie mniejszości narodowych i etnicznych.*
175. GÓRSKI, Artur: Odkopane korzenie // Wprost. – 2008, nr 2, s. 48-50  
*Młodzi polscy Żydzi w odróżnieniu od swoich rodziców nie ukrywają swojego pochodzenia.*
176. KOSZ-KOSZEWSKA, Monika: wielkie małe narody bez Białorusinów // Gazeta Wyborcza-Białystok. – 2008, nr 18  
*„Jestem Polką, jestem Polakiem”, kampania Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich, której celem jest zwrócenie uwagi na istnienie mniejszości narodowych i etnicznych.*
177. KTO będzie szukał, ma szansę znaleźć : z naczelnym rabinem Wrocławia i Śląska, Icchakiem Rapoportem, rozmawia Tadeusz Skutnik // Polska Dziennik Bałtycki. - 2008, nr 9
178. MACHALICA, Bartosz: Każdy inny, wszyscy równi // Przegląd. – 2008, nr 3, s. 20-21  
*„Jestem Polką, jestem Polakiem”, kampania Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich, której celem jest zwrócenie uwagi na istnienie mniejszości narodowych i etnicznych.*
179. NIE wolno mi zapomnieć / rozm. Agata Markowska // Businessman. – 2008, nr 1  
*Rozmowa z Gołdą Tencer, dyrektorem generalnym Fundacji Shalom.*
180. PALUCH, Marta: Krakowscy Żydzi będą świętować w swoim mieście // Polska Gazeta Krakowska. - 2008, nr 12  
*Światowy Zjazd Krakowian Ocalonych z Holokaustu.*
181. POZNAWANIE kultur jest fascynującym zajęciem! : rozmowa z Joachimem S. Russkiem – prezesem Fundacji Judaica Centrum Kultury Żydowskiej w Krakowie / rozm. Stanisław Warmbrand // Śląsk. – 2008, nr 1, s. 56-57

### 2.7.2. WOKÓŁ OŚWIĘCIMIA

182. CZY można było bombardować obóz : z dr Piotrem Setkiewiczem, kierownikiem Działu Badań Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau rozmawia Jacek Drost // Polska Dziennik Zachodni. – 2008, nr 14  
*Komentarz do słów prezydenta USA, George’a W. Busha, wypowiedzianych w jerozolimskim Instytucie Jad Waszem: „powinniśmy zbombardować Auschwitz”.*
183. DAŃKO, Ireneusz: Tłumu odwiedzających Auschwitz-Birkenau // Gazeta Wyborcza-Kraków. – 2008, nr 34  
*Nowe wystawy, główna ekspozycja w Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu.*
184. JACHNICKI, Tadeusz: Padł rekord frekwencji w oświęcimskim muzeum // Polska Gazeta Krakowska. - 2008, nr 11  
*Muzeum Auschwitz-Birkenau odwiedza coraz więcej turystów.*
185. MINISZEWSKI, Mirosław: Co po Auschwitz? // Kurier Poranny. – 2008, nr 27  
*O obozie Auschwitz-Birkenau w 63. rocznicę wyzwolenia.*

### 2.7.3. MIENIE ŻYDOWSKIE. ODSZKODOWANIA

186. MUSIAŁ, Bogdan: Kto się wzbogacił na majątku Żydów // Rzeczpospolita. – 2008, nr 16  
*Dzieje żydowskiej i polskiej własności w okupowanej Polsce i wkrótce po wojnie.*
187. STRZELCZYK, Janusz: Wojewoda wykupi kirkut // Polska Dziennik Zachodni. – 2008, nr 30  
*Cmentarz żydowski w Lelowie, wykupiony teren wróci do gminy żydowskiej.*

### 3. STOSUNKI POLSKO-ŻYDOWSKIE

188. CZY wydanie „Strachu” Jana Grossa sprzyja porozumieniu polsko-żydowskiemu? // Kurier Poranny. – 2008, nr 9
189. JAKA jest prawda o stosunki Polaków do Żydów po II wojnie // Polska. – 2008, nr 6  
*Stosunki polsko-żydowskie w świetle publikacji „Strach” Jana Tomasza Grossa i „Po Zagładzie” Marka Jana Chodakiewicza.*
190. KNAP, Włodzimierz: Od ofiar do zbrodniarzy : kolejna odsłona dyskusji o stosunkach polsko-żydowskich // Dziennik Polski. – 2008, nr 12  
*Dyskusja przy okazji promocji książki Marka Jana Chodakiewicza „Po Zagładzie. Stosunki polsko-żydowskie 1944-1947”.*
191. SPIERAJCIE się ze mną : z Markiem Janem Chodakiewiczem [...] autorem książki „Po Zagładzie” [...] o stosunkach polsko-żydowskich i najnowszej książce prof. Jana Tomasza Grossa, rozmawia Hanna Wieczorek // Polska Gazeta Wrocławska. – 2008, nr 22
192. SZUBARCZYK, Piotr: Poranieni przez „Strach” : profesor Marek Jan Chodakiewicz: polska antyżydowskość z holokaustem nie miała nic wspólnego // Nasz Dziennik. - 2008, nr 25  
*Dyskusja przy okazji promocji książki Marka Jana Chodakiewicza „Po Zagładzie. Stosunki polsko-żydowskie 1944-1947”.*
193. URBANKOWSKI, Bohdan: Prawda jak gorzkie lekarstwo // Gazeta Polska. – 2008, nr 4  
*Porównanie obrazu stosunków polsko-żydowskich przedstawionych w książce M. J. Chodakiewicza „Po Zagładzie” i książce J.T. Grossa „Strach”.*

#### 3.1. PROBLEMY ANTYSEMITYZMU

194. ANTYSEMITYZM - co jest do zrobienia? / Katarzyna Bojarska, Artur Pałyga, Paweł Passini, Robert Szuchta, Marek Nowak, Piotr Paziński. - Dyskusja redakcyjna. // Dialog. - 2008, nr 9, s. 24-36
195. BIAŁEK, Bogdan: To był spektakl pogardy // Gazeta Wyborcza-Kielce. - 2008, nr 39  
*Spotkanie Jerzego Roberta Nowaka, inspirowane książką J.T. Grossa „Strach”, w seminarium duchownym w Kielcach.*
196. CAŁA, Alina: Krótka historia antysemityzmu w Polsce // Przegląd Powszechny. – 2009, nr 6(1054), s. 26-37
197. CHODAKIEWICZ, Marek Jan: Naprawdę nie każdy bandyta w Polsce był antysemitą / rozm. Bogumił Łoziński // Dziennik Polska Europa Świat. – 2008, nr 10  
*Rozmowa z autorem książki „Po Zagładzie”.*
198. CZECH, Mirosław: Lewica nie wymyśliła antysemityzmu w latach 90. antysemityzm był realnym problemem, a nie „pedagogiką” rozhisteryzowanej lewicy // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 18
199. CZY Polacy są antysemitami? // Tygodnik Siedlecki. – 2008, nr 5  
*Wypowiedzi osób działających w organizacjach społecznych, naukowych.*
200. DOŁOWSKA, Alicja: Sięgnijcie do „Zemsty” : wypowiedzi Jadwigi Tomaszewskiej z ZNP na temat konieczności zweryfikowania listy szkolnych lektur pod kątem treści antysemickich są porażające w swej głupocie i groźne w wymowie, ponieważ dotyczą klasyki literatury polskiej // Niedziela Tygodnik Katolicki. – 2008, nr 7
201. DZIEDZINA, Jacek: Myślenie na skrót // Gość Niedzielny. – 2008, nr 5  
*Antysemityzm w Polsce.*
202. GONTARCZYK, Piotr: Chodakiewicz kontra Gross: przypinanie łatek // Rzeczpospolita. – 2008, nr 21  
*Książka Marka Jana Chodakiewicza „Po Zagładzie” i książka Jana Tomasza Grossa „Strach”.*
203. GONTARCZYK, Piotr: Daleko od prawdy. - Rec.: Strach : antysemityzm w Polsce tuż po wojnie : historia moralnej zapaści / Jan Tomasz Gross. - Kraków, 2008 // Rzeczpospolita. – 2008, nr 10
204. GRACZYK, Roman: Dwa razy „tak” // Dziennik Polski. – 2008, nr 24  
*Głos w debacie o powojennym antysemityzmie.*
205. GRAJEWSKI, Andrzej: Rana. - Rec.: Strach : antysemityzm w Polsce tuż po wojnie : historia moralnej zapaści / Jan Tomasz Gross. - Kraków, 2008 // Gość Niedzielny. – 2008, nr 2, s. 47

206. GROSS: tylko antysemita zabijali Żydów / rozm. Bogumił Łoziński // Dziennik Polska Europa Świat. – 2008, nr 10  
*Rozmowa z autorem książki „Strach”.*
207. GROSS, Jan Tomasz: Strach // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 20, nr 21, nr 22, nr 23  
*Fragmety.*
208. GROSS, Jan Tomasz: Strach : antysemityzm w Polsce tuż po wojnie : historia moralnej zapaści. – Kraków, 2008. – Rec.: BRZOZOWSKI Stanisław // Gazeta Olsztyńska. -2008, nr 9
209. HODAK, Magdalena: Antysemityzm żyje w lekturach : nauczyciele chcą dyskusji o antysemityzmie // Polska. – 2008, nr 18
210. HOROSZEWICZ, Michał: Świadek pomroczości i pogardy. – Rec.: Brunatna księga 1987-2009 / Marcin Kornak. – Warszawa, 2009 // Forum Klubowe. – 2009, nr 5-6(47-48), s. 142-146
211. JAN Paweł II potępiał antysemityzm / wybór cytatów Katarzyna Wiśniewska, Jan Turnau // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 22
212. JASKUŁOWSKI, Krzysztof: Strach przed teorią : refleksje nad recepcją książki Jana Tomasza Grossa / Krzysztof Jaskułowski. // Kultura Współczesna. - 2008, nr 2, s. 236-246  
*Zawiera rec. książki: Strach : antysemityzm w Polsce tuż po wojnie : historia moralnej zapaści / Jan Tomasz Gross. - Kraków, 2008.*
213. JASTRUN, Tomasz: Znowu strach // Newsweek Polska. -2008, nr 4  
*Różne odcienie antysemityzmu – felieton.*
214. KLUGMAN, Aleksander: Co to jest „antypolonizm”? // Midrasz. – 2009, nr 4(144), s. 40-42
215. KŁOPOTOWSKI, Andrzej: Dokumentacja nienawiści // Gazeta Wyborcza-Białystok. – 2008, nr 36  
*Program mający na celu sporządzenie dokumentacji fotograficznej napisów naruszających godność mniejszości i przeciwdziałanie takim zachowaniom.*
216. KOFTA, Piotr: Nasza mała Zagłada. - Rec.: Strach : antysemityzm w Polsce tuż po wojnie : historia moralnej zapaści / Jan Tomasz Gross. - Kraków, 2008 // Dziennik Polska Europa Świat dodatek Kultura. - 2008, nr 9
217. KORNAK, Marcin: Brunatna księga 1987-2009 / Collegium Civitas. – Warszawa : Stowarzyszenie „Nigdy Więcej”, 2009. – 470 s.  
*Opis incydentów na tle rasistowskim, ksenofobicznym oraz przestępstw popełnionych przez neofaszystów, które miały miejsce w Polsce.*
218. KOSZ-KOSZEWSKA, Monika: Augustów nie przejął się swastykami // Gazeta Wyborcza-Białystok. - 2008, nr 12  
*Swastyki namalowane na cmentarzu żydowskim w Augustowie.*
219. KOT, Wiesław: Grona strachu // Newsweek Polska. – 2008, nr 3, s. 94-96  
*Antysemityzm w relacjach polsko-żydowskich.*
220. KSIĄŻKOWY antysemityzm : rozmowa z prof. Leonardem Neugerem, historykiem literatury z Uniwersytetu Sztokholmskiego / rozm. Roman Pawłowski // Gazeta Wyborcza. - 2008, nr 43  
*Pomysł weryfikacji listy lektur szkolnych pod kątem treści antysemickich.*
221. LIBIONKA, Dariusz: Księdza Kruszyńskiego spojrzenie na Zagładę // Gazeta Wyborcza-Lublin. – 2008, nr 22  
*Miejsce antyjudajizmu i antysemityzmu w nauczaniu Kościoła.*
222. ŁAGOWSKA, Karolina: Antyrasistowski portal będzie wyszukiwać w sieci propagujące nienawiść strony a także pomagać lokalizować rasistowskie napisy na murach polskich miast // Gazeta Wyborcza-Wrocław. – 2008, nr 17
223. MIERZYŃSKA, Anna: Historia polskiego strachu : pogromy Żydów zostały opisane przez Grossa tendencyjnie // Gazeta Współczesna. – 2008, nr 18  
*„Strach” Jana Tomasza Grossa.*
224. MOJA terapia „Strachem” : rozmowa z prof. Janem Tomaszem Grossem z Princeton University / rozm. Waldemar Piasecki // Dziennik Wschodni. – 2008, nr 21
225. MOTYKA, Grzegorz: Ku pokrzepieniu serc // Newsweek Polska. – 2008, nr 5, s. 36-38  
*Książka Marka Jana Chodakiewicza „Po Zagładzie” a książka Jana Tomasza Grossa „Strach”.*

226. NIE chciałem być Żydem : herezja antyjudajizmu stale towarzyszy Kościołowi katolickiemu – mówi ks. Romuald Jakub Weksler-Waszkinel / rozm. Katarzyna Wróblewska, Jan Turnau // *Gazeta Wyborcza*. – 2008, nr 16  
*Rozmowa dotyczy głównie różnych aspektów antysemityzmu.*
227. NIEMCZYŃSKA, Małgorzata I.: To było nadużycie : nawołującym do obrony przed Żydami autorytetem Radia Maryja w bazylice oo. Jezuitów przyklaskiwało ponad tysiąc osób [...] Krakowscy intelektualiści i duchowni są zbulwersowani / Ireneusz Dańko // *Gazeta Wyborcza-Kraków*. – 2008, nr 36
228. NIEMCZYŃSKA, Małgorzata I.: Żydzi nas atakują! Trzeba się bronić! : tak wołał w sobotę prof. Bogusław Wolniewicz, autorytet Radia Maryja, sprzed ołtarza bazyliki o. Jezuitów w Krakowie. Wywołał burzę oklasków // *Gazeta Wyborcza*. – 2008, nr 35, s. 5
229. OFIARY też bywają bardzo okrutne : rozmowa z prof. Janem Tomaszem Grossem [...] o pogromie kieleckim i powojennym antysemityzmie polskim // *Nowości*. – 2008, nr 16
230. PACEWICZ, Piotr: Polak patrzy na pogrom : zaprzeczamy odpowiedzialności Polaków za krzywdy wyrządzone Żydom. Ale prawda o polskim antysemityzmie tkwi w naszej pamięci historycznej // *Gazeta Wyborcza*. – 2008, nr 35  
*Wyniki sondażu „Gazety”.*
231. POLACY dokończyli czystkę Hitlera : rozmowa z prof. Janem T. Grossem, autorem książki „Strach” / rozm. Marcin Dzierżanowski // *Wprost*. – 2008, nr 3, s. 48-49
232. POLACY są bardziej nietolerancyjni od innych : Kinga Dunin w rozmowie z Kamilą Baranowską // *Rzeczpospolita*. – 2008, nr 26
233. POŻYDOWSKIE majątki. – Rec.: Strach : antysemityzm w Polsce tuż po wojnie : historia moralnej zapaści / Jan Tomasz Gross. - Kraków, 2008 // *Tygodnik Angora*. – 2008, nr 3
234. PRZEBUDZONY antysemityzm : rozmowa z dr Piotrem Kędziorkiem, historykiem, autorem książki „Antysemityzm a społeczeństwo mieszczańskie” / rozm. Krzysztof Lubczyński / *Trybuna*. – 2008, nr 19
235. RODEM z Hitlera : Gross: Polskie morderstwa to część procesu zagłady Żydów : z prof. Janem Tomaszem Grossem, autorem książki „Strach. Antysemityzm w Polsce tuż po wojnie”, rozmawia Marcin Szymaniak // *Życie Warszawy*. – 2008, nr 10, s. 10-11
236. ROZMAWIAJMY bez złości : o kontrowersyjnej książce rozmawiamy z profesorem Janem Tomaszem Grossem / rozm. Katarzyna Ponikowska // *Echo Miasta Krakowa*. - 2008, nr 7
237. RZECZKOWSKI, Grzegorz: Minister kultury przelał pieniądze neofaszystom // *Polska*. - 2008, nr 43  
*Dofinansowanie kwartalnika „Templum Novum”, czasopisma gloryfikującego faszyzm.*
238. SEKERDEJ, Maciej: Antysemityzm: postawa indywidualna czy norma kulturowa? // *Kultura i Społeczeństwo*. - 2008, nr 3, s. 157-175
239. SĘKOWSKI, Stefan: Jan Mosdorf – „polski antysemita” // *Najwyższy Czas*. – 2008, nr 7, s. XV-XVII  
*Jan Mosdorf (1904-1943), publicysta, polityk, zginął w Auschwitz za udzielanie pomocy Żydom.*
240. STEINHAGEN, Dorota: Antysemityzm w Kościele? : wykład o „Strachu” w parafii św. Wojciecha // *Gazeta Wyborcza-Częstochowa*. – 2008, nr 36
241. STRÓŻYK, Jarosław: Z cudzoziemcem za ścianą : czy jesteśmy tolerancyjni // *Rzeczpospolita*. – 2008, nr 26
242. SZULC, Anna: Łaski bożej dla ONR // *Przekrój*. – 2008, nr 2, s. 26-28  
*Obóz Narodowo-Radykalny – działalność we współczesnej Polsce i wynikające z tego problemy*
243. TERAPIA „Strachem” / rozm. Waldemar Piasecki. – 2008, nr 4, s. 24-27  
*Wywiad z Janem Tomaszem Grossem, autorem książki „Strach”.*
244. TURNAU, Jan: Wyprzedziła swój czas, ale... : o Zofii Kossak, antysemityzmie i „Gazecie Wyborczej” // *Bunt młodych duchem*. – 2009., Nr3(49), s. 9-10
245. WIŚNIEWSKA, Katarzyna: Jerzy Robert Nowak wchodzi do kościoła : prowincjał Jezuitów przeprosił za występ naczelnego antysemitę Radia Maryja w bazylice Jezuitów w Krakowie // *Gazeta Wyborcza*. – 2008, nr 36, s. 3

246. WITTENBEERG, Anna: Rocznica Marca '68 : Polacy nie chcą mieszkać z Żydami // Życie Warszawy. – 2008, nr 25, s. 6  
*O antysemityzmie Polaków.*
247. WYRWAĆ chwasta Grossa – pod takim hasłem idą dziś skrajni nacjonaści na spotkanie z pisarzem // Życie Warszawy. – 2008, nr 18, s. 3
248. ŻARYN, Jan: Pogarda dla kontekstu // Rzeczpospolita. – 2008, nr 16, s. 28-29  
*Porównanie publikacji M. J. Chodakiewicza „Po Zagładzie” i J. T. Grossa „Strach” w kontekście relacji polsko-żydowskich podczas II wojny światowej i po jej zakończeniu.*

### 3.1.1. WOKÓŁ „STRACHU” J.T. GROSSA

249. ANTYSEMITYZM, historia moralnej zapaści : rozmawiamy z Janem Tomaszem Grossem, autorem „Strachu” / rozm. Stanisław Brzozowski // Gazeta Olsztyńska. – 2008, nr 15, s. 9
250. BAJER, Magdalena: Niepokój sumienia. – Rec.: Wokół Strachu : dyskusja o książce Jana T. Grossa. - Kraków, 2008 // Odra. - 2008, nr 7/8, s. 111-112
251. BALISZEWSKI, Dariusz: Strach przed prawdą : jak Polak czyta Grossa // Wprost. - 2008, nr5, s. 76-78
252. BARANOWSKI, Zenon: Dajmy odpór Grossowi! : Gross powinien być uznany w Polsce za persona non grata // Nasz Dziennik. – 2008, nr 36
253. BORTNOWSKA, Halina: Patrząc na ekshumację // Gazeta Wyborcza. - 2008, nr 30
254. BUGAJ, Ryszard: Gross sadza Polskę na ławce hańby // Rzeczpospolita. – 20-08, nr 18
255. CHODAKIEWICZ, Marek Jan: „Strach” utrwali stereotyp o „polskich obozach koncentracyjnych” // Super Express.- 2008, nr 1
256. CI nie są z ojczyzny mojej / rozm. Anna Bikont // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 28, s. 21-22  
*Z Dariuszem Libionką o książce J. T. Grossa.*
257. CYBIŃSKI, Łukasz: Debata o „Strachu” // Rzeczpospolita. – 2008, nr 17
258. CZEGO Gross nie napisał : profesor Nowak o tym, o czym milczy Gross / rozm. Jacek Dytkowski // Nasz Dziennik. - 2008, nr 42, s. 6
259. CZY „Strach” nas wyleczy z nienawiści / oprac. Małgorzata I. Niemczyńska // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 22, s. 19, 20  
*Krakowska debata o „Strachu” z udziałem Adama Michnika, Joanny Tokarskiej-Bakir, Marka Edelmana, Jana Tomasza Grossa.*
260. DYTKOWSKI, Jacek: Polacy mają dość kłamstw Grossa / Marek Żelazny // Nasz Dziennik. – 2008, nr 35, s. 1,3
261. FEDYSZAK-RADZIEJOWSKA, Barbara: Niepotrzebna lekcja wychowawcza // Gość Niedzielny. – 2008, nr 7, s. 66
262. GRABSKI, August: „Strach”, lewica i polityka historyczna // Przegląd. – 2008, nr 6, s. 42-44
263. GROSS – moralista, a nie historyk : skoro walczyliśmy ze stereotypem Żyda komunisty, to nie pozwólmy, aby wyrósł mit Polaka antysemity – mówi Bożena Szaynok / rozm. Aleksandra Klich // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 21  
*Rozmowa dotyczy książki J. T. Grossa „Strach”.*
264. GUZ, Eugeniusz: Dlaczego Polska, tylko Polska? : o książce Jana Tomasza Grossa za i przeciw // Przegląd. – 2008, nr 5, s. 38-40
265. HISTORIA to nie wycinanka : rozmowa z prof. Markiem J. Chodakiewiczem , historykiem w Instytucie Polityki Międzynarodowej w Waszyngtonie / rozm. Krzysztof Ogiolda // Nowa Trybuna Opolska. – 2008, nr 15  
*Rozmowa dotyczy „Strachu” J. T. Grossa.*
266. HISTORYK Chodakiewicz kontra pamfletista Gross : Janusz Kurtyka, prezes Instytutu Pamięci Narodowej: - Nie można mówić, że Polacy kontynuowali Holocaust na narodzie, którego przedstawiciele uczestniczyli we władzach w powojennej Polsce. Teza Grossa jest niesprawiedliwa / rozm. Marian Mistrzak // Super Express. - 2008, nr 15

267. JANA Tomasz Grossa fałszowanie historii // Super Express. – 2008, nr 11, s. 4-5  
*Komentarze dotyczące publikacji J. T. Grossa „Strach”.*
268. JANICKA, Elżbieta: Mord rytualny z aryjskiego paragrafu : o książce Jan Tomasz Grossa „Strach. Antysemityzm w Polsce tuż po wojnie. Historia moralnej zapaści” // Kultura i Społeczeństwo. - 2008, nr 2, s. 229-252
269. JEDLIŃSKI, Jerzy: Tylko tyle i aż tyle : polskie spory – strach przed Grossem // Tygodnik Powszechny. – 2008, nr 4, s. 10-11
270. KRASOWSKI, Robert: Antysemityzm Polaków jako problem polityczny : najnowsza książka Jana Tomasz Grossa nie jest wystarczająco ważna, żeby wokół niej organizować debatę // Dziennik Polska Europa Świat. – 2008, nr 16
271. KSIĄŻKA Grossa blokuje dialog : Ireneusz Krzemiński [...] w rozmowie z Kamilą Baranowską // Rzeczpospolita. - 2008, nr 31
272. KTO się boi „Strachu” / rozm. Marcin Wojciechowski // Gazeta Wyborcza. - 2008, nr 15, s. 22-23  
*Paweł Machcewicz i Konstanty Gebert o książce J. T. Grossa.*
273. KULA, Marcin: obrońcy swoich // Gazeta Wyborcza.- 2008, nr 40  
*O książce J. T. Grossa, a także reakcjach na nią.*
274. LEKCJA „Strachu” / rozm. Wojciech Maziński // Newsweek Polska. – 2008, nr 4, s. 22-25  
*Rozmowa z prof. Pawłem Śpiwakiem o książce J. T. Grossa „Strach” i stosunkach polsko-żydowskich.*
275. LUBCZYŃSKI, Krzysztof: Mądrze o „Strachu” : debata nad książką Jana Tomasz Grossa // Trybuna. – 2008, nr 22
276. LUDZIE ludziom... : rozmowa z Robertem Kuwałkiem, historykiem, byłym dyrektorem Muzeum Miejsca Pamięci w Bełżcu, pracownikiem Państwowego Muzeum na Majdanku / rozm. Anna Rudy // Tygodnik Zamojski. – 2008, nr 5
277. ŁAGOWSKI, Bronisław: Strach przed prawdą // Przegląd. – 2008, nr 5, s. 13
278. ŁOSIŃSKA, Ewa: Litanie oskarżeń : jednym głosem o książce Jana Grossa // Dziennik Polski. – 2008, nr 21
279. ŁOZIŃSKI, Bogumił: Dziwisz ostro gani Grossa. Metropolita Krakowa: Wydawnictwo Znak opublikowało książkę budzącą antysemityzm i antypolonizm / Zbigniew Krzyżanowski // Dziennik Polska Europa Świat. - 2008, nr 13
280. MACHCEWICZ, Paweł: Odcienie czerni : antysemityzm po wojnie. // Tygodnik Powszechny. - 2008, nr 2, s. 3-5  
*Analiza też zawartych w książce J. T. Grossa „Strach”.*
281. MACIĄGOWSKI, Marek: Nie bójmy się „Strachu” // Echo Dnia. - 2008, nr 9  
*O książce „Strach” J. T. Grossa.*
282. MALISZEWSKI, Norbert: Gross wywołuje niechęć do Żydów : autor „Strachu” walczy ze stereotypami, ale sam się nimi posługuje // Polska. – 2008, nr 23
283. MAZUR, Krzysztof M.: Filozofia bungee // Najwyższy Czas. – 2008, nr 5, s. XI-XII
284. MILCAREK, Paweł: Czas nieprzytomnych ideologów? // Przewodnik Katolicki. – 2008, nr 4, s. 9
285. MISZAŁSKI, Marian: Gdy władze chowają głowę w piasek... // Niedziela Tygodnik Katolicki. – 2008, nr 5, s. 29
286. NĘCEK, Robert: „Strach” jest jak fałszywa moneta // Rzeczpospolita. – 2008, nr 17, s. 14-15  
*Dalszy ciąg debaty o „Strachu” J. T. Grossa.*
287. NIEMCZYŃSKA, Małgorzata I.: Antysemityzm w Polsce straszny jak Stalin // Gazeta Wyborcza-Kraków. – 2008, nr 21  
*Dalszy ciąg krakowskiej debaty o „Strachu”.*
288. NIEUDANA próba Grossa / rozm. Marcin Wojciechowski // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 16  
*Historyk Dariusz Stola i publicysta Seweryn Blumsztajn o książce J. T. Grossa „Strach”, także opinie polityków, dziennikarzy.*
289. NOWAK, Jerzy Robert: Jak Gross szkaluje Kościół : wokół książki „Strach” // Niedziela Tygodnik Katolicki.- 2008, nr 4

290. NOWAK, Jerzy Robert: Jak Gross szkaluje Polaków // Niedziela Tygodnik Katolicki. – 2008, nr 5, s. 32-33
291. NOWAK, Jerzy Robert: Manipulacje Grossa i Znak // Nasz Dziennik. – 2008, nr 16, s. 20-21  
*Komentarze dotyczące publikacji J. T. Grossa „Strach”.*
292. NOWAK, Jerzy Robert: Oskarżam Grossa i Znak! // Nasz Dziennik. – 2008, nr 22  
*Znak jest wydawcą książki J. T. Grossa „Strach”.*
293. NOWAK, Jerzy Robert: Szkalowanie Kościoła katolickiego // Nasz Dziennik. – 2008, nr 32
294. NOWAK, Maciej: Mój wstyd // Aktivist. – 2008, nr 104  
*Felieton.*
295. NOWAK, Ziemowit: Czy Pogrom nas promuje? // Gazeta Wyborcza-Kielce. – 2008, nr 4  
*Debata poświęcona książce Jana T. Grossa o polskim antysemityzmie.*
296. NOWAK, Ziemowit: Kielce, inne miasto // Gazeta Wyborcza-Kielce. – 2008, nr 19  
*Spotkanie poświęcone książce J. T. Grossa „Strach” w Domu Środowisk.*
297. OBIREK, Stanisław: Kościół potrzebuje Grossa // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 32
298. OGARNAŁ mnie strach / rozm. Sebastian Matuszewski // Przegląd. – 2008, nr 3, s. 9-13  
*Agnieszka Arnold, autorka filmu „Sąsiedzi”, mówi o książce J. T. Grossa „Strach”.*
299. OGIOLDA, Krzysztof: „Strach” nie przesłoni prawdy // Nowa Trybuna Opolska. – 2008, nr 9  
*O książce J. T. Grossa „Strach”.*
300. PASSENT, Daniel: Z życia polakożerców // Polityka. – 2008, nr 96, s. 3  
*O reakcjach na książkę J. T. Grossa „Strach” – felieton.*
301. PIERONEK, Tadeusz: Strach czytać „Strach” : nie można zaprzeczać faktom. Przykrą prawdę trzeba przyjąć i próbować z nią żyć / Polska Dziennik Zachodni. - 2008, nr 28
302. PIERONEK, Tadeusz: Ta książka nie powinna się ukazać : rozgłos medialny wokół „Strachu” jest zupełnie niepotrzebny // Super Express. - 2008, nr 15
303. PILCH, Jerzy: Czarna robota // Dziennik Polska Europa Świat. - 2008, nr 15
304. POGONOWSKI Iwo Cyprian: Perfidia Grossa // Nasz Dziennik. - 2008, nr 42
305. POLONIA – śpiący olbrzym : z prof. Jerzym Robertem Nowakiem rozmawia Henryk Pawelec z Patriotycznego Klubu Dyskusyjnego // Niedziela Tygodnik Katolicki. - 2008, nr 8  
*Głównym tematem rozmowy jest książka Jana Tomasza Grossa.*
306. POWSZECHNA rzecz zabijanie : z jakiego niby kontekstu Gross wrywa przypadki zabijania Żydów? Ja nie widzę kontekstu dla morderstwa. Morderca to morderca i tyle – mówi Marek Edelman // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 16, s. 14-15
307. PRYMAS bał się manipulacji // Rzeczpospolita.- 2008, nr 15  
*Opinie historyków, publicystów.*
308. RESZCZYŃSKI, Wojciech: „Strach” trudny do pojęcia // Nasz Dziennik. – 2008, nr 14, s. 16
309. RESZKA, Jarosław: Aż strach o „Strachu” dobrze pisać : książka Jana Tomasza Grossa to portret Polaków czy raczej krzywe zwierciadło? // Nowości Dodatek. - 2008, nr 10
310. SADECKI, Jerzy: Ile można zarobić na „Strachu” // Rzeczpospolita. – 2008, nr 16, s. A6  
*O reakcjach na książkę J. T. Grossa „Strach”.*
311. SAMOLEWICZ, Piotr: Kogo bali się Polacy po wojnie : historycy zarzucają Grossowi, że pisząc tę książkę [„Strach”], nie umieścił faktów na szerszym tle wydarzeń w Polsce // Nowiny Gazeta Codzienna. – 2008, nr 12
312. SEMKA, Piotr: „Strach” cofnął dialog o całą epokę // Rzeczpospolita. – 2008, nr 13
313. SIWIEC, Marek: Strach pozostał // Trybuna. – 2008, nr 28

314. SKARGA, Barbara: Zawiść zdolna do wszystkiego // Gazeta Wyborcza. -2008, nr 22
315. STOMMA, Ludwik: Strach odrzucony // Polityka. – 2008, nr 5, s. 105
316. „STRACH” oskarża Polaków : kontrowersyjna książka Jana Tomasza Grossa w księgarniach // Dziennik Polski. - 2008, nr 10
317. ‘STRACH’ w Krakowie // Polska Gazeta Krakowska. – 2008, nr 22  
*Debata zorganizowana przez wydawcę „Strachu” z udziałem autora, Marka Edelmana i Adama Michnika.*
318. STRASZNA trucizna w historii Polski : chciałbym., żeby moja książka stała się „Archipelagiem Gułag” polskiego antysemityzmu - mówi Jan T. Gross / rozm. Marcin Wojciechowski // Gazeta Wyborcza.- 2008, nr 14
319. SZENICER, Bolesław: Strach pomyśleć... // Gazeta Polska. – 2008, nr 5
320. SZOSTAKIEWICZ, Adam: Egzorcysta Gross : rozdrapywaczy ran nie lubi się nie tylko u nas // Polityka. – 2008, nr 5, s. 30-31
321. SZYMANIAK, Marcin: Ekstremista historii // Życie Warszawy. – 2008, nr 10  
*O poglądach na antysemityzm Polaków J. T. Grossa wyrażonych w książce „Strach”.*
322. ŚLEDZIANOWSKI, Jan: Dlaczego Jan T. Gross brutalnie atakuje Kościół? // Niedziela Tygodnik Katolicki.- 2008, nr 8, s. 32-33
323. TERLIKOWSKI, Tomasz P.: Grzechy Jana Tomasza Grossa // Gazeta Polska. – 2008, nr 3, s. 18
324. TERLIKOWSKI, Tomasz T.: „Strach”, czyli propagandowy akt oskarżenia zamiast historii. - Rec.: Strach : antysemityzm w Polsce tuż po wojnie : historia moralnej zapaści / Jan Tomasz Gross. - Kraków, 2008 // Rzeczpospolita. – 2008, nr 9
325. TOEPLITZ, Krzysztof Teodor: Jeszcze raz // Przegląd.- 2008, nr 5, s. 74
326. TOEPLITZ, Krzysztof Teodor: Kto się boi „Strachu” // Przegląd. - 2009, nr 4, s. 74
327. TOKARSKA-BAKIR, Joanna: Strach w Polsce // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 10, s. 21-22  
*O książce J. T. Grossa „Strach” – głos w dyskusji.*
328. WALENCIAK, Robert: Polacy, Żydzi i... strach // Przegląd. – 2008, nr 3  
*O książce J. T. Grossa „Strach”.*
329. WIDACKI, Jan: Strach już mówić o „Strachu” // Przegląd. – 2008, nr 5, s. 21
330. WOJCIECHOWSKI, Marcin: Historycy z IPN prostują tezy Grossa // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 17  
*Dotyczy tez zawartych w książce „Strach”.*
331. WRÓBLEWSKI, Tomasz: Siła mniejszości i dowartościowania // Polska. – 2008, nr 22, s. 25
332. ZAJĄC, Marek: Książka Grossa budzi strach wśród Polaków // Polska. – 2008, nr 22, s. 20
333. ZAREMBA, Marcin: Sąd niedostateczny // Polityka. - 2008, nr 3, s. 12-14  
*Książka J. T. Grossa „Strach” przyczynkiem do narodowej dyskusji nad relacjami polsko-żydowskimi w powojennej Polsce.*
334. ZIELIŃSKI, Adam: Bić Żyda : o książce Jana Tomasza Grossa za i przeciw // Przegląd. – 2008, nr 5, s. 34-37
335. ZIEMKIEWICZ, Rafał A.: Strach krytykować // Rzeczpospolita. – 2008, nr 11  
*O książce J. T. Grossa „Strach” – głos w dyskusji.*
336. ŻAK, Stanisław: Żydowie polscy // Gazeta Wyborcza-Kielce. - 2008, nr 10  
*Autor w felietonie polemizuje z tezami zawartymi w książce J. T. Grossa „Strach”.*
337. ŻYCIŃSKI, Józef: Pokonać Strach // Gazeta Wyborcza. -2008, nr 34, s. 26-27

#### 4. LITERATURA I JĘZYK

338. ANTOSIK-PIELA, Maria: Matki, żony, córki // Midrasz. – 2009, nr 4(144), s. 28-30  
*Kobiety w twórczości Szolema Alejchema.*
339. BOJARSKA, Katarzyna: Historia Zagłady i literatura (nie)piękna : „Tworki” Marka Bieńczyka w kontekście kultury posttraumatycznej // Pamiętnik Literacki. - 2008, z. 2, s. 89-106
340. DASKO, Henryk: Odlot malowanego ptaka. – Warszawa : Rosner i Wspólnicy, 2009. – 251 s.  
*Esej.*
341. FAMULSKA-CIESIELSKA, Karolina: O co chodzi w pisaniu? : spojrzenie na twórczość Józefa Hena // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 5(447), s. 16-19  
*Józef Hen (ur. 1923).*
342. FIEĆKO, Jerzy: Spór między Mickiewiczem a Krasińskim o miejsce Żydów wśród Polaków // Pamiętnik Literacki. - 2008, z. 2, s. 5-21
343. HEN, Józef: Dziennik na Nowy Wiek (fragmenty) // Midrasz. – 2009, nr 6(146), s. 50-54
344. HERNAS, Marcin: Językowy obraz Żyda w prasie prawicowej w świetle wybranych słów kluczowych // Zeszyty Prasoznawcze. - 2007, nr 3-4, s. 53-71
345. KIEPURA, Eliza: „Będziemy sobie jak posąg wydarty pokrywom wieków?” : ślady doświadczenia Zagłady w poezji Krzysztofa Kamila Baczyńskiego : próba zrozumienia // Pamiętnik Literacki. - 2008, z. 2, s. 33-49
346. KRALL, Hanna: Różowe strusie pióra.- Warszawa : Świat Książki, 2009. – 204 s.
347. KRZYŻANOWSKI, Jerzy R.: Wątki żydowskie w twórczości W.W. Kuniczaka // Zeszyty Historyczne. – 2009, z. 168, s. 243-254  
*Wiesław Stanisław Kuniczak (1930-2000), pisarz urodzony we Lwowie, piszący w języku angielskim w Stanach Zjednoczonych.*
348. KUBIAK, Magdalena: Taki sobie kabareciarz... : o twórczości Mariana Hemara na scenach kabaretowych przedwojennej Warszawy // Kresy. – 2009, nr 1-2(77-78), s. 208-217
349. LIPSKA, Ewa: Sefer. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2009. – 134 s.  
*Powieść.*
350. MALIK, Jakub A.: Sen o Syjonie : projekt państwa żydowskiego w noweli Bolesława Prusa „Sen Jakuba” : sześć uwag // Roczniki Humanistyczne. - 2007, z. 1, s. 299-311
351. MOLISAK, Alina: Icyk Manger czytany inaczej // Midrasz. – 2009, nr 4(144), s. 43-47  
*O twórczości Icyka Mangera.*
352. PANAS, Władysław: Pismo i rana : o literaturze polsko-żydowskiej // Roczniki Humanistyczne. - 2007, z. 1, s. 202-215
353. PANAS, Władysław: Zamach pióra // Roczniki Humanistyczne. - 2007, z. 1, s. 189-201  
*Literatura polska a literatura żydowska w okresie międzywojennym.*
354. PIEKARSKI, Ireneusz: Fałszywy Mesjasz : o jednym toposie żydowskim w twórczości Juliana Strykowskiego // Pamiętnik Literacki. - 2008, z. 2, s. 51-88
355. PRÓCHNIAK, Paweł: Oko kamienia : (wokół eseju Władysława Panasa) // Roczniki Humanistyczne. - 2007, z. 1, s. 281-287  
*Żydzi w literaturze polskiej.*
356. ROTTENBERG, Anda: Proszę bardzo. – Warszawa : WAB, 2009. – 491 s.  
*Opowieść autobiograficzna.*
357. RZYMSKA, Anna: O golemie i jego twórcy w twórczości Romana Brandstaettera // Kresy. – 2009, nr 1-2(77-78), s. 224-230
358. SHANDLER, Jeffrey: Czytanie Szolema Alejchema od lewej do prawej / z ang. przeł. Aleksandra Ambros // Midrasz. – 2009, nr 4(144), s. 18-27  
*Twórczość Szolema Alejchema.*

359. SZOLEM Alejchem: Scyzoryk / z jid. przeł. Bella Szwarzman-Czarnota // Midrasz. – 2009, nr 4(144), s. 50-55  
*Opowiadanie.*
360. ŚWIERCZYŃSKA, Dobrosława: Sienkiewicz i Żydzi : rekonesans // Pamiętnik Literacki. - 2008, z. 2, s. 121-157
361. TOMAL, Maciej: Język hebrajski biblijny.- Wyd. 2 popr. – Warszawa : Wydawnictwo Akademickie Dialog, 2008. – 195 s. – (Języki Azji i Afryki)
362. ŻYNDUL, Jolanta: Karczma żydowska jako locus delicti, czyli próba przestrzennego usytuowania zbrodni rytualnej // Teksty Drugie. - 2008, nr 4, s. 200-213

#### 4.1. RECENZJE

363. ROMANOWSKI, Gustaw: Proces bez wyroku : powrót Rumkowskiego. – Rec.: Fabryka muchołapek / Andrzej Bart. – Warszawa, 2008 // Kronika miasta Łodzi. – 2009, nr 2(46), s. 269-272

#### 5. KULTURA I SZTUKA

364. BALCEWICZ, Jarosław: Oblicza Gdańska : Bałtyckie Dni Kultury Żydowskiej // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 5(447), s. 30-31
365. JEDLIŃSKI, Jaromir: Wielojęzyczny dialog na Rynku Katarzyny Kobro // Gazeta Wyborcza-Łódź. – 2008, nr 8  
*Kultura żydowska w życiu kulturalnym Łodzi dawnej i współczesnej.*
366. KIERUZEL, Marcin: Festiwal edukacyjny : spotkania z kulturą jidysz – „Słyszę gwar” // Kronika miasta Łodzi. – 2009, nr 2(46), s. 116-122  
*Projekt „Słyszę gwar”, skierowany do łodzian oraz młodzieży, którego celem było przedstawienie historii, kultury, osiągnięć łódzkich Żydów.*
367. LUBIEŹ zbierać wspomnienia // Tygodnik Płocki. – 2008, nr 1  
*„Wyszogród na starej fotografii – zabytki, ludzie, wydarzenia”, także żydowskie, wystawa w bibliotece w Wyszogrodzie.*
368. NOWAK, Anna: Jidiszer Kiszew in Niderszlezje // Midrasz. – 2009, nr 5(145), s. 4-6  
*Wystawa „Osadnictwo żydowskie na Dolnym Śląsku 1945-1949” przygotowana przez Koło Naukowe działające przy Zakładzie Studiów Żydowskich Uniwersytetu Wrocławskiego.*
369. NOWAKOWSKI, Jakub: Nowoczesne spojrzenie na przeszłość Polski : Żydowskie Muzeum Galicja w Krakowie // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 6(448), s. 28-29
370. O tym pisał Stary doktor // Gazeta Lubuska. – 2008, nr 8  
*Bohaterowie książek Janusza Korczaka w twórczości współczesnych rysowników – wystawa rysunków dla dzieci i dla dorosłych w Galerii BWA w Gorzowie Wlkp.*
371. SZAPIRO, Paweł: Wizerunek Niemalowanego : rzecz o żydowskim stroju / Magda Koralewska // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 4(446), s. 20-23
372. ZIENKIEWICZ, Olga: Opowieść o wędrownikach polskich Żydów : wystawa ŻIH w Brukseli // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 6(448), s. 32-33
373. ŻMIJEWSKA, Monika: Żydowscy sąsiedzi spod dłuta // Gazeta Wyborcza-Białystok. – 2008, nr 26  
*„Swoi czy obcy. Wizerunek Żyda w sztuce ludowej Podlasia” – wystawa w tykocińskim Domu Talmudycznym.*

#### 5.1. SZTUKI PLASTYCZNE

374. COFAŁKA, Jan: O Ślązaku, który stał się Żydem // Śląsk. - 2008, nr 7, s. 46-51  
*Norbert Wojtyczka (1923-1995), malarz-amator, twórczość o tematyce żydowskiej.*
375. LACHOWSKI, Marcin: Getto w obrazach Marka Oberländera i Izaaka Celnikiera // Ikonotheka. - 2007, [t.] 20, s. 37-50
376. PŁATEK, Piotr: Zmarł malarz Zdzisław Lachur // Gazeta Wyborcza-Katowice. - 2008, nr 3  
*Zdzisław Lachur (1920-2007).*
377. PŁATEK, Piotr: Zdzisław Lachur (1920-2007) // Gazeta Wyborcza-Stołeczna. – 2008, nr 37  
*Artysta malarz.*

378. SZERSZUNOWICZ, Jerzy: Śladami malarza dusz // Kurier Poranny. – 2008, nr 39  
*Jerzy Charyton (1910-1975), artysta malarz, portrecista Żydów.*
379. WYGNAŃSKA, Joanna: Artysta odkrytego sentymentu : grafiki Zdzisława Wiatra // Kronika miasta Łodzi. – 2009, nr 2(46), s. 123-127  
*Autor grafik i rysunków o tematyce żydowskiej.*

## 5.2. MUZYKA

380. DZIENIS, Aneta: Grzybowski odkrywa zapomnianego kompozytora // Gazeta Wyborcza-Białystok. – 2008, nr 39  
*Andrzej Czajkowski (1935-1982), kompozytor, pianista.*
381. JÓZEF CZUK, Grzegorz: Muzyka retro z Drohobycza // Gazeta Wyborcza-Lublin. – 2008, nr 29  
*Koncert Alfreda Schreyera, ucznia Brunona Schulza, podczas wręczania w Lublinie medali Sprawiedliwi wśród Narodów Świata.*
382. NIE ma sensu odcinać kuponów : Tomek Lipiński, którego dziś usłyszymy w Hard Rock Cafe, mówi o grze z młodym pokoleniem i piosence o Marcu '68 / rozm. Dominika Waclawek // Życie Warszawy. – 2008, nr 42
383. NIE zmienię świata, ale go uwrażliwię : wywiad z piosenkarką Danutą Stankiewicz / Marta Danielak // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 5(447), s. 28-29  
*Piosenkarka nagrała płytę „Blask” z muzyką żydowską.*
384. OGIOLDA, Krzysztof: Muzyczne Shalom : Andre Ochodlo i The Klezmer Company śpiewali w piątek w opolskiej Villi Academica najpiękniejsze piosenki żydowskie // Nowa Trybuna Opolska. – 2008, nr 40
385. ROZWADOWSKI, Tomasz: Dwa duchy w harmonii // Polska Dziennik Bałtycki. – 21008, nr 16  
*Koncert Leszka Możdżera i pianisty Zohara Fresco w ramach obchodów Dnia Judaizmu w Gdańsku.*
386. ROZWADOWSKI, Tomasz: Magia Możdżera i Fresco // Polska Dziennik Bałtycki. – 2008, nr 12  
*Koncert w Filharmonii Bałtyckiej w Gdańsku w ramach XI Dnia Judaizmu.*
387. SZWARCMAN, Dorota: Żydowskie korzenie // Ruch Muzyczny. – 2008, nr 3  
*Koncert w Filharmonii Narodowej, złożony z trzech utworów kompozytorów pochodzenia żydowskiego, pod dyrekcją Uriela Segala.*
388. WOŹNIAKOWSKA, Anna: Aleksander Tansman – kompozytor nieznanany // Kraków. – 2008, nr 1  
*Aleksander Tansman (1897-1896).*
389. ZAPOMNIANY geniusz, legendarny artysta, niezwykły człowiek : muzyka Andrzeja Czajkowskiego // Ziemia Kaliska. – 2008, nr 7  
*Andrzej Czajkowski (1935-1982), kompozytor, pianista.*

## 5.3. TEATR

390. BUBIN, Stanisław: Szkoła im. Wassersteina // Polska Dziennik Zachodni. – 2008, nr 41  
*Spektakl „Żyd” Artura Pałygi w Teatrze Polskim w Bielsku-Białej.*
391. CHOCHOŁ i skrzynki Warhola : rozmowa z reżyserem Michałem Zadarą, laureatem teatralnego Paszportu „Polityki” // Polityka. – 2008, nr 7, s. 70-71  
*W przedstawieniach reżysera obecne są wątki polsko-żydowskie.*
392. DERKACZEW, Joanna: Trzecie pokolenie mówi Grossem // Gazeta Wyborcza.- 2008, nr 13  
*Spektakl „ Nic co ludzkie”.*
393. JÓZEF CZUK, Grzegorz: Tryptyk o Holokauście // Gazeta Wyborcza-Lublin. – 2008, nr 11  
*Spektakl „Nic co ludzkie”.*
394. MOLIK, Andrzej: Skrzypek odświeżony : po wznowieniu słynnego musicalu w Teatrze Muzycznym // Polska Kurier Lubelski.- 2008, nr 23  
*„Skrzypek na dachu” w Teatrze Muzycznym w Lublinie.*
395. PIKNIKUJEMY na grobach : rozmowa z reżyserem Łukaszem Witt-Michałowskim / rozm. Grzegorz Józefczuk // Gazeta Wyborcza-Lublin. – 2008, nr 6  
*Spektakl o Zagładzie „ Nic co ludzkie”.*

396. SIDOR, Mateusz: Język jidysz ze sceny // Kronika miasta Łodzi. – 2007, nr 2(46), s. 108-115  
*Spektakl „Bleter” w Teatrze Fabrycznym w Łodzi.*
397. STANKIEWICZ-PODHORECKA, Temida: Bez udziwnień i szarpania tekstu // Nasz Dziennik. - 2008, nr 19  
*„Opowiadania dla dzieci” wg Isaaca Bashevisa Singera, Teatr Narodowy w Warszawie.*
398. UŚCIŃSKA, Agnieszka: Żydowska Banda, czyli o międzywojennym kabarecie jidysz // Teatr. - 2008, nr 5, s. 77-79

#### 5.4. FILM

399. DAJBOR, Rafał: Nie tylko w teatrze : role filmowe Idy Kamińskiej // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 4(446), s. 32-33
400. JARECKA, Dorota: Język polski po Zagładzie // Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 25  
*„Mary koszmary”, autorką filmu jest pochodząca z Izraela Yael Bartana.*
401. JUJECZKA, Agata: Festiwal filmowy : szósta edycja „Żydowskich Motywów” // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 4(446), s. 30-31  
*6. Międzynarodowy Festiwal Filmowy 28 IV-3 V 2009.*
402. KURZ, Iwona: Człowiek sam w świecie : kino Jerzego Kawalerowicza // Kino. – 2008, nr 2
403. POLACY wobec Holokaustu : z Maciejem Pawlickim, współtwórcą filmu „Życie za życie”, rozmawia Irena Świerdzewska // Idziemy. -2008, nr 4  
*Film opowiada historię polskich rodzin, które zginęły ratując Żydów w czasie II wojny światowej.*
404. SZABŁOWSKI, Stach: Żydzi! Polacy! Ludzieeee! // Dziennik Polska Europa Świat dodatek Kultura.- 2008, nr 27  
*„Mary koszmary” film Yael Bartany.*
405. WILK, Dorota: Ten film powinni wszyscy zobaczyć : dokument o Żydach z 1930 roku // Nowiny Gazeta Codzienna. – 2008, nr 15  
*Film dokumentalny nakręcony w 1930 r., pokazujący Żydów Rzeszowszczyzny.*

#### 6. BIOGRAFIE

406. BAJER, Magdalena: Goldsteinowie. Cz. 1 : Pozytywiści – patrioci // Forum Akademickie. – 2007, nr 12. Cz. 2 : Wspólne dziedzictwo // Forum Akademickie. – 2008, nr 1  
*Wywodząca się z Płocka rodzina Goldsteinów.*
407. BANASIAK, Anna: Ukochane narody Dory Kacnelson : z myślą o pojednaniu // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 6(448), s. 11-13  
*Dora Kacnelson (1921-2003), urodzona w Białymstoku, filolog, historyk literatury; także dzieje rodu Kacnelsonów.*
408. BIKONT, Anna: Moi chłopcy wymordowali moich Żydów // Gazeta Wyborcza dodatek Duży Format. – 2008, nr 29, s. 10-13  
*Pisarstwo historyczne Jana Tomasza Grossa (ur. 1947).*
409. BUKALSKA, Patrycja: Rysiek z Kedywu : niezwykle losy Stanisława Aronsona / we współpracy ze Stanisławem Aronsonem. – Kraków : Znak, 2009.- 327 s.  
*Stanisław Aronson (Rysiek) (ur. 1925), ocalony z getta, walczył w powstaniu warszawskim.*
410. CHYLEWSKA-TÖLLE, Aleksandra: Bydgoskie lata Alfreda Cohna 1900-1920 // Kronika Bydgoska. – 2006, T. 28, s. 561-568  
*Alfred Cohn (1901-1961)*
411. FUKS, Marian: Mój wiek XX : szkice do memuarów.- Poznań : Sorus, 2009. – 361 s.  
*Wspomnienia autora na tle wydarzeń historycznych i kulturalnych, zebrane w tekstach publikowanych na łamach czasopism.*
412. GIEBUŁTOWICZ, Jacek: Zofia Kossak-Szczucka // Bunt młodych duchem. – 2009, nr 2(48), s. 13-16  
*Polem. z: Katoliczka, patriotka, antysemitka / Sławomir Buryła. Gazeta Wyborcza. – 2008, nr 300*
413. GIEROŃ, Aneta: Ryszard Horowitz w Rzeszowie : z Oświęcimia, przez Kraków do Nowego Jorku, czyli jak chłopak z żydowskiego getta stał się geniuszem światowej fotografii // Super Nowości. – 2008, nr 31

414. GNAUCK, Gerhard: Marcel Reich-Ranicki : polskie lata. – Warszawa : WAB, 2009. – 308 s.  
*Marcel Reich-Ranicki (ur. 1920), urodzony we Włocławku, obecnie krytyk literacki w Niemczech.*
415. GRUSZCZYŃSKA, Danuta K.: Wybitny botanik : Jakub Mowszowicz (1901-1983) // Kronika miasta Łodzi. – 2009, nr 2(46), s. 220-226
416. JABŁONOWSKA, Katarzyna: Żydówka, ateistka, a na koniec – święta : Edyta Stein ofiarowała swoje życie za ocalenie narodu żydowskiego // Gazeta Współczesna. - 2008, nr 21  
*Edyta Stein (1891-1942).*
417. JEDLICKI, Jerzy: Adam Kersten: suwerenność historyka // Gazeta Wyborcza. - 2008, nr 10  
*Adam Kersten (1930-1983), historyk.*
418. JEGO nazwisko to synonim uczciwości : 86. urodziny prof. Bartoszewskiego // Dziennik Polska Europa Świat. – 2008, nr 42, s. 18  
*O Władysławie Bartoszewskim mówią m.in. Izrael Gutman, Szewach Weiss.*
419. KLECEL, Marek: Twarze bezpieki // Nasz Dziennik dodatek.- 2008, nr 20  
*Salomon Morel (1919-2007), komendant obozów pracy w Świętochłowicach i Jaworznie.*
420. KOUCHNER, Bernard: Nieustępliwy wojownik // Zeszyty Literackie. - 2008, nr 2, s. 167-170  
*Przemówienie wygłoszone podczas uroczystości nadania Markowi Edelmanowi komandorii Legii Honorowej.*
421. KOWALSKI, Marcin: Ataman swej armii : sylwetka gen. Bułak-Bałachowicza / Piotr Głuchowski // Gazeta Wyborcza-Bydgoszcz. – 2008, nr 37  
*Stanisław Bułak-Bałachowicz (1883-1940), białoruski generał walczący w wojnie polsko-bolszewickiej, odpowiedzialny za liczne pogromy i morderstwa Żydów dokonane przez jego podwładnych.*
422. LIBERA, Paweł: Marcel Reich-Ranicki przed Centralną Komisją Kontroli Partyjnej (1950-1957) // Zeszyty Historyczne. – 2009, z. 167, s. 182-283  
*Marcel Reich-Ranicki (ur. 1920), urodzony we Włocławku, obecnie krytyk literacki w Niemczech.*
423. MILEWSKA, Hanna: Henryk Wars – wędrowiec na ścieżce dźwiękowej : synkopowana historia muzyki polskiej // Hi Fi i Muzyka.- 2007, nr 12, s. 110-113  
*Henryk Wars (1902-1977), kompozytor.*
424. MISTRZ śmiechu przez łzy // Midrasz. – 2009, nr 4(144), s. 10-11  
*Szolem Alejchem (1859-1916).*
425. NAWROCKI, Witold: Sporna wielkość Reich-Ranickiego // Dziś. - 2008, nr 9, s. 117-123  
*Reich-Ranicki, Marcel (ur. 1920), krytyk literacki.*
426. NIKLEWICZ, Piotr: Stefan Meller (1942-2008) // Gazeta Wyborcza-Stołeczna. - 2008, nr 43  
*Były minister spraw zagranicznych, historyk.*
427. OGIOLDA, Krzysztof: Patronka Europy // Nowa Trybuna Opolska. - 2008, nr 27  
*Edyta Stein (1891-1942).*
428. PANAS, Władysław: Oko cadyka // Roczniki Humanistyczne. - 2007, z. 1, s. 248-265  
*Horowic Jakub Izaak (1745-1815), znany jako Widzący z Lublina, przywódca ruchu chasydzkiego.*
429. REDZIK, Adam: Profesor Jakub Honigsman : in memoriam // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 6(448), s. 14-17  
*Jakub Honigsman (1922-2008), urodzony w Lublinie, ekonomista, profesor Politechniki Lwowskiej, działacz licznych organizacji żydowskich, badacz historii Żydów galicyjskich.*
430. ROSKIES, David G.: Szolem Alejchem – mitolog codzienności / z ang. przeł. Piotr Paziński // Midrasz. – 2009, nr 4(144), s. 12-17  
*Szolem Alejchem (1859-1916) i jego twórczość.*
431. RUTKOWSKA, Marta: Ból dwu ojczyzn : (o życiu i twórczości Miriam Akavii). – Toruń : Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Emigracji, 2009. – 162 s.
432. SAS-WITUSIK, Małgorzata: Zerwana pamięć : w poszukiwaniu łódzkich Żydów, którzy zginęli w Katyniu // Kronika miasta Łodzi. – 2009, nr 2(46), s. 203-212

433. SPODENKIEWICZ, Paweł: Zniknięcie „Saturatora” : Bolesław Lesman (1924-1977) // Kronika miasta Łodzi. – 2009, nr 2(46), s. 215-219  
*Dziennikarz, łodzianin.*
434. STEFAN Meller (1942-2008) // Polska.- 2008, nr 30  
*Były minister spraw zagranicznych, historyk.*
435. STEFAN Meller (1942-2008) – prawdziwy inteligent // Polska. – 2008, nr 31  
*Fragmety wywiadu-rzeki „Świat według Mellera” przeprowadzonego przez Michała Komara.*
436. SZYMANIAK, Marcin: Twardy gość : przyjaciele o trudnym życiu Stefana Mellera // Życie Warszawy. – 2008, nr 31, s. 16-17  
*Stefan Meller (1942-2008), historyk, polityk.*
437. ŚWIĄDEK Zagłady : w USA zmarł, pochodzący z Tomaszowa Lub., twórca muzeów Holocaustu w Waszyngtonie i Bełżcu // Tygodnik Zamojski. – 2008, nr 5  
*Miles Lerman (1920-2008).*
438. TUSZYŃSKA, Agata: Krzywicka : długie życie gorszycielki. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2009. -571 s.  
*Irena Krzywicka (1899-1994), pisarka, publicystka.*
439. WAINGERTNER, Przemysław: widzewska dynastia : wzlot i upadek rodziny Konów // Kronika miasta Łodzi. – 2009, nr 2(46), s. 167-178  
*Dzieje fabrykanckiego łódzkiego rodu Konów.*
440. ZAWSZE marzyłem by tylko czytać Biblię : Paweł Śpiewak mówi o Żydach, religii i sprawach ostatecznych / rozm. Robert Mazurek // Dziennik Polska Europa Świat. – 2008, nr 40, s. 24-25  
*Paweł Śpiewak (ur. 1951), socjolog, historyk.*
441. ZYCHOWICZ, Piotr: Oko w oko z tłuszczą // Rzeczpospolita. – 2008, nr 22  
*Jan Tomasz Gross (ur. 1947), historyk, emigrant Marca '68.*

#### **6.1. JANUSZ KORCZAK**

442. WOJNOWSKA, Bożena: Janusz Korczak w świecie polskim i żydowskim // Midrasz. – 2009, nr 4(144), s. 6-7  
*Czternasty tom „Dzieł Zebranych” Janusza Korczaka o charakterze autobiograficznym.*

#### **7. RELIGIA**

443. BIBLIA Stary Testament. Przypowieści Salomona / tł. Izaak Cylikow. – Kraków ; Budapeszt : Austeria, 2009. – 155 s.
444. SCHUTTA, Piotr: Bez jedzenia i bez picia nie tylko u katolików // Nowości. - 2008, nr 31  
*M.in. post w judaizmie.*

#### **7.1. PIELGRZYMKI CHASYDÓW DO POLSKI**

445. STRZELCZYK, Janusz: Przyjechali z modlitwą do cadyka // Polska Dziennik Zachodni. - 2008, nr 10  
*Chasydzi w Lelowie dla uczczenia 194. rocznicy śmierci cadyka Dawida Biedermana.*
446. STRZELCZYK, Janusz: Radość tańca i modlitwa // Polska Dziennik Zachodni. – 2008, nr 12, s. 21  
*Chasydzi przy grobie cadyka Dawida Biedermana w Lelowie.*

#### **7.2. DIALOG CHRZEŚCIJAŃSKO-ŻYDOWSKI**

447. CZACZKOWSKA, Ewa K.: W całym kraju czas dialogu katolików z Żydami // Rzeczpospolita. - 2008, nr 15  
*XI Dzień Judaizmu,*
448. DUDA, Sebastian: Dialogolatria czy dialogofobia? // Przegląd Powszechny. – 2009, nr 6(1054), s. 107-112  
*Na marginesie książki „Kościół, Żydzi, Polska. Z księdzem profesorem Waldemarem Chrostowskim rozmawiają Grzegorz Górný i Rafał Tichy”, Warszawa 2009*
449. DWUGŁOS: organizacje żydowskie kontra katolicy tradycjonałiści // Rzeczpospolita. – 2008, nr 37  
*Dyskusja dotyczy modlitwy o nawrócenie Żydów w katolickiej liturgii łacińskiej.*
450. ECHA Dnia Judaizmu : z księdzem Mieczysławem Cisło, biskupem pomocniczym archidiecezji lubelskiej, rozmawia Adam Suwart // Przewodnik katolicki.- 2008, nr 6, s. 3

451. XI Dzień Judaizmu w Polsce // Przewodnik Katolicki. – 2008, nr 4
452. JEST to jedność w różnorodności : z ojcem Wacławem Oszańcą o trudnym dialogu judaizmu z chrześcijaństwem, rozmawia Stefan Drajewski // Polska Głos Wielkopolski.- 2008, nr 12
453. KARNAWAŁ dialogu religii // Polska Głos Wielkopolski (dodatek). – 2008, nr 9  
*XI Dzień Judaizmu – program.*
454. SKUTNIK, Tadeusz: Małżeństwo, czyli sakrament i kontrakt // Polska Dziennik Bałtycki. – 2008, nr 15  
*Debata o małżeństwie z udziałem rabina i księdza katolickiego – w ramach XI Dni Judaizmu w Gdańsku.*
455. SUWART, Adam: Wyobrażenia dialogu // Przewodnik Katolicki. – 2008, nr 2  
*XI Dzień Judaizmu.*
456. TORBICKA, Iwona: W Poznaniu trwa XI Dzień Judaizmu // Gazeta Wyborca-Poznań. – 2008, nr 10
457. TRONOWICZ, Henryk: Dziś Dzień Judaizmu // Polska Dziennik Bałtycki.- 2008, nr 14  
*XI Dzień Judaizmu.*
458. WARCOK, Maria: 11 dni budowy mostu chrześcijańsko-żydowskiego // Polska Głos Wielkopolski. – 2008, nr 6  
*XI Dzień Judaizmu.*
459. WYCHODZĄC naprzeciw starszym braciom : ten dzień ma pokazać, że Polacy-katolicy nie są źle nastawieni do Żydów : z ks. Piotrem Pietrzykiem, rektorem Sanktuarium Maryjnego w Górcie Klasztornej, [...] / rozmawia Kamila Bąk // Tygodnik Nowy Ziemia Piłska. – 2008, nr 3  
*Dzień Judaizmu w Kościele katolickim.*

### 7.3. ŚWIĘTA I OBYCZAJE ŻYDOWSKIE

460. SPIEGEL, Paul: Co znaczy koszerne? : Żydowska wiara i życie / przeł. z niem. Andrzej Goryński. – Katowice : KOS, 2009. – 252 s.
461. SZABASOWY czulent // Moje Gotowanie. – 2008, nr 2, s. 44-45  
*Tradycyjne danie kuchni żydowskiej.*
462. SZWARCMAN-CZARNOTA, Bella: Czy kobiety potrafią liczyć // Midrasz. – 2009, nr 4(144), s. 48-49  
*Przygotowania do święta Pesach.*
463. SZWARCMAN-CZARNOTA, Bella: Znalazłam wczorajszy dzień : moja osobista tradycja żydowska. – Kraków : Domini, 2009. – 341 s.

### 8. CMENTARZE, SYNAGOGI

464. DAŃKO, Ireneusz: Katastrofa budowlana zagraża synagodze w Dąbrowie Tarnowskiej // Gazeta Wyborca-Kraków. – 2008, nr 32
465. EPSZTEIN, Zofia: Plac pogranicza // Idziemy. – 2008, nr 5  
*M.in. synagoga Nożyków w Warszawie.*
466. KIRMIEL, Andrzej: Niezwykły relikw na Ziemi Lubuskiej : cmentarz żydowski w Skwierzynie // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 5(447), s. 32-33
467. LEWANDOWSKI, Adam: Bożnica woła o ratunek // Gazeta Pomorska. – 2008, nr 26  
*Synagoga w Koronowie.*
468. NIEŚCIORUK, Tadeusz: Nagrobki wydarte ziemi // Echo katolickie. – 2008, nr 2  
*Cmentarz żydowski w Łosicach.*
469. NOWACKA, Magdalena: Kłopotliwe odkrycia : trwa batalia o ocalenie domów modlitwy // Polska Dziennik Zachodni.- 2008, nr 30  
*Żydowskie domy modlitwy w Będzinie.*
470. SERWETNYK, Tatiana: Stanie kopia bożnicy / Robert Rybarczyk // Rzeczpospolita. – 2008, nr 35  
*W Połtawie na Ukrainie powstanie kopia Wielkiej Synagogi warszawskiej.*

471. STEFAŃSKI, Krzysztof: Łódzkie synagogi : wirtualne dziedzictwo „zaginionej dzielnicy” / Rafał Szrajber.- Łódź : Księży Młyn, 2009. – 96 s.
472. STRĄKOWSKI, Marek: W odbiciu prawdy niewinne oko nie istnieje // Kronika miasta Łodzi. – 2009, nr 2(46), s. 128-137  
*Fotograficzny projekt Wojciecha Wilczyka „Niewinne oko nie istnieje”, który dokumentuje synagogi i domy modlitwy w Polsce.*
473. SZLACHETKA, Małgorzata: Sensacyjne odnalezienie parochetu z synagogi Maharszala // Gazeta Wyborcza-Lublin. - 2008, nr 10  
*W Bielsku-Białej znalazła się zastona, którą zakrywano skrzynię z Torą w lubelskiej synagodze Maharszala.*
474. ŻYDOWSKI cmentarz w Łodzi = Jewish cemetery in Lodz / fot. Andrzej S. Stanisławski. – Łódź : Wydawnictwo Hamal Andrzej Machejek, [2009]. – 47 s.

### 8.1. INNE ZABYTKI KULTURY MATERIALNEJ

475. ANUSZCZYK, Piotr: Jak zabezpieczyć groby pod ulicą Zachodnią? / Joanna Podolska // Gazeta Wyborcza-Łódź. – 2008, nr 37  
*Żydowskie groby odkryte podczas remontu torowiska zostaną zabezpieczone specjalnymi stalowymi płytami.*
476. BOROWSKA, Marta: Na pobożnym szlaku // Tygodnik Zamojski. – 2008, nr 2  
*Szlak chasydzki – międzynarodowa trasa śladami kultury i religii żydowskiej na Zamojszczyźnie.*
477. CHWISZCZUK, Rafał: ulica Próżna i dzielnica żydowska w Warszawie = Próżna Strasse und das jüdische Viertel in Warschau. – Warszawa : Austriackie Forum Kultury, 2008.- 111 s.
478. KOZDROWICZ, Ewa: Warszawskie miejsca Janusza Korczaka / Bartłomiej Domagała. – Wyd 2 rozsz. – Warszawa : Fundacja Pedagogium, 2008. – 107 s.
479. KUPISZ, Włodzimierz: Łódzki sarkofag pamięci // Polska Dziennik Łódzki. – 2008, nr 37  
*Sarkofag przykryje odkryty podczas remontu ulicy, 200-letni cmentarz żydowski.*
480. KURS, Tomasz: Niechciany zabytek // Gazeta Wyborcza-Olsztyn. – 2008, nr 26  
*Tartak Raphaelsonów w Olsztynie.*
481. KURSA, Magdalena: Kazimierz: coraz więcej lukru / Rafał Romanowski // Gazeta Wyborcza-Kraków. – 2008, nr 33, s. 9-10  
*Zmieniające się oblicze i funkcje krakowskiego Kazimierza.*
482. LEŚNIAKOWSKA, Marta: Prawie pomnik - prawie pamięć // Ikonotheka. - 2007, [t.] 20, s. 147-159  
*Porównanie Pomnika Powstańców Warszawy i Pomnika Pomordowanych Żydów Europy.*
483. MAJEWSKI, Tomasz: Miejsce po... : ulice bez pamięci // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 4(446), s. 14-15  
*Łódź – okolice dawnego getta.*
484. MAZGAL, Ewa: Dzieło światowej sławy architekta odzyskuje dawny wygląd // Gazeta Olsztyńska. – 2008, nr 3  
*Dom przedpogrzebowy Mendelsohna w Olsztynie.*
485. PILUK, Piotr: Ślady żydowskie w Brodach : na skraju Galicji // Słowo Żydowskie. – 2009, nr 6(448), s. 22-26  
*Brody (obecnie Ukraina) w okresie międzywojennym znajdowały się w granicach Polski.*
486. SZLACHETKA, Małgorzata: Wirtualna dzielnica żydowska // Gazeta Wyborcza-Lublin.- 2008, nr 3  
*W Lublinie.*
487. WOŹNIAK, Hubert: Ostatnia formalność : Muzeum Żydów Mazowieckich krok bliżej // Gazeta Wyborcza-Płock. – 2008, nr 42  
*Muzeum powstanie w dawnej synagodze przy ulicy Kwiatka 7 w Płocku.*
488. ŻRÓDLAK, Wojciech: Łódzki Umschlagplatz : Stacja Radegast // Kronika miasta Łodzi. – 2009, nr 2(46), s. 44-48

### 9. POMOC SPOŁECZNA

489. ŁAPOT, Mirosław: Działalność dobroczynna Żydowskiej Gminy Wyznaniowej we Lwowie w latach 1867-1918 : (na przykładzie opieki nad sierotami // Kształcenie Zawodowe Pedagogika i Psychologia. - 2007, [t.] 9, s. 389-403

## 10. OŚWIATA

490. AUSCHWITZ i Holocaust : dylematy i wyzwania polskiej edukacji / pod red. Piotra Trojańskiego. – Oświęcim : Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, 2008. – 397 s.
491. BET, Natalia: Holocaust w wersji rysunkowej : do stołecznych szkół trafią komiksy i filmy o zagładzie Żydów. Mają pomóc w nauce historii i tolerancji // Życie Warszawy. - 208, nr 42  
*Komiks „Poszukiwanie” o nazistowskich zbrodniach na Żydach wydany z inicjatywy Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu.*
492. DAŃKO, Ireneusz: Jak uczyć o Holokauście // Gazeta Wyborcza-Kraków. – 2008, nr 35  
*„Jak uczyć o Auschwitz i Holokauście”, publikacja Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu.*
493. JUŚKO, Edmund: Powszechne szkolnictwo prywatne i dla mniejszości narodowych w powiecie tarnowskim w latach 1918-1939 // Rocznik Tarnowski. - 2007/2008, s. 167-171
494. KACZYŃSKA, Agnieszka: Prywatne Żeńskie Gimnazjum Humanistyczne Żydowskiego Towarzystwa Szkoły Ludowej i Średniej we Lwowie // Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Pedagogika. - 2007, t. 16, s. 223-231
495. ŁAPOT, Mirosław: Żydowski ideał wychowania po pierwszej wojnie światowej // Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Pedagogika. - 2007, t. 16, s. 213-221
496. NAPRAWIACZE świata poszukiwani : II edycja Nagrody im. Ireny Sendlerowej // Gość Niedzielny. – 2008, nr 5  
*Do nagrody nominowani mogą być nauczyciele, którzy inspirują młodzież do działań na rzecz poszanowania innych.*
497. RĘDZIŃSKI, Kazimierz: Oświata i szkolnictwo żydowskie w Kaliszu (1867-1914) // Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Pedagogika. - 2007, t. 16, s. 181-212

## 11. SPORT

498. SZCZEPANIK, Artur: Polskie korzenie trenera Chelsea : Meir Grant, Żyd z Mławy, opowiedział „Dziennikowi”, jak jego syn Avram Grant dostał się na sam trenerski szczyt / Piotr Żelazny // Dziennik Polska Europa Świat. – 2008, nr 29, s. 6-7  
*Avram Grant (ur. 1955), piłkarz, trener.*